

LÄRSAM *Kontinuerligt lärande i samverkan – utveckling av framtidens lärstigar*

Lärsam-projektets framtidsverkstäder

Tre verkstäder: **torsdag 3.4 kl. 9-12, måndag 28.4 kl. 13-16, tisdag 20.5 kl. 12-15**

under ledning av **Emmi Ruth**, en erfaren facilitator från InnoLearn, specialiserad på framtidstänkande, lärande och organisationsutveckling.

För ledare och nyckelpersoner i Lärsam-organisationerna med målet att stärka framtidsberedskapen och det kontinuerliga lärandet samt skapa nätverk för att forma framtiden tillsammans!

Framtidsverkstäderna arrangeras inom projektet Lärsam och finansieras via EU:s strukturfondsprogram. Mera om projektet Lärsam: [**www.abo.fi/larsam**](http://www.abo.fi/larsam)

Framtidsverkstäderna

3.4.2025 / 28.4.2025 / 20.5.2025

Sammanfattning

Lärsam-projektet

LÄRSAM

Facilitator:
Emmi Ruth

Framtidsverkstäder

Innehåll

Sammanfattningens innehåll

Framtidsverkstädernas mål och innehåll

Metoder använda i verkstäderna

Bakgrundsmaterial

Sammanfattning av smågruppsarbetena

Respons och reflektioner efter verkstäderna samt slututvärdering

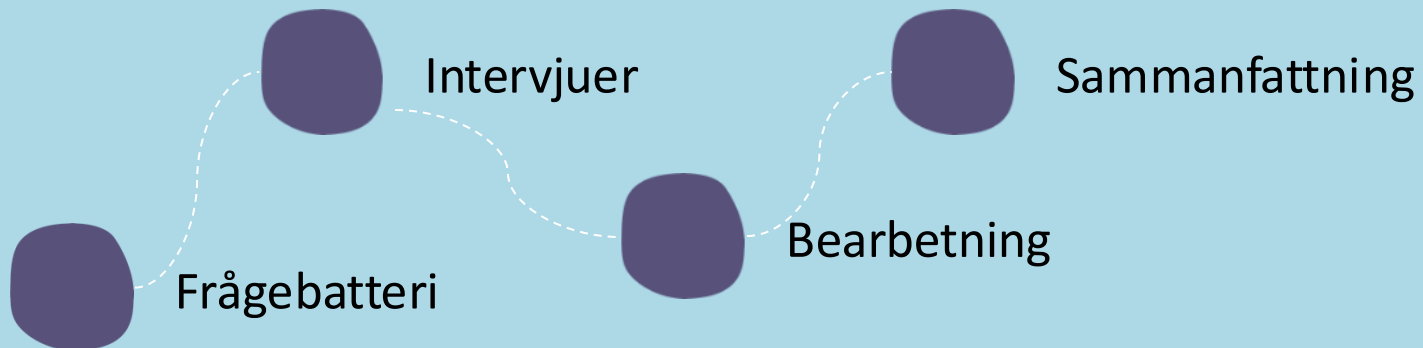
Lärsam-projektet

Var är vi nu?

Framtidsberedskap och kontinuerligt lärande

 Framtidsverkstäder
1 & 2 & 3

 Webbinarium

Framtidsverkstad 1

Målsättningar

Målen för verkstad 1

Utforska aktuella trender och omvärldsförändringar som kan påverka våra organisationer.

Bekanta oss med några verktyg för omvärldsanalys.

Bygga nätverk och dela perspektiv genom samarbete i blandade grupper.

Framtidsverkstad 2

Målsättningar

Målen för verkstad 2

Identifiera framtidskompetenser som är viktiga i en föränderlig omvärld.

Utforska olika framtidsscenarier och deras konsekvenser för lärande organisationer.

Skapa en gemensam vision för framtiden med hjälp av Culture Map-modellen.

Börja konkretisera idéer genom prototyper för framtidsstänk och omvärldsanalys.

Framtidsverkstad 3

Målsättningar

Målen för verkstad 3

Stärka förmågan att integrera framtidstänk och omvärldsanalys i vardagen

Testa och vidareutveckla konkreta arbetssätt

Bygga långsiktig struktur i den egna organisationen

Utforma ett gemensamt förslag för fortsatt samarbete

Framtidsverkstad 1

Agenda

Framtidsverkstad 1: Omvärldsanalys, trender, verktyg

8.45 Zoom öppnar

9.00

- Introduktion till verkstadsserien och dagens upplägg
- Tema 1: Trender och PESTEL-modellen
- Introduktion & grupparbete

10.15

- Tema 2: What if? Fördjupning av analysen
- Återsamling och nyckelinsikter

11.00

- Tema 3: Futures Wheel
- Återsamling och nyckelinsikter

- Sammanfattning och introduktion till nästa steg

12.00 Verkstaden slutar

Framtidsverkstad 2

Agenda

Framtidsverkstad 2: Framtidskompetenser och framtida lärande organisation

12.45 Zoom öppnar

13.00

- Introduktion till dagens upplägg
- Blandade grupper
Tema 1: Utforska framtidskompetenser genom scenarier
- Återsamling och nyckelinsikter

14.00

- Organisationsvisa grupper
Tema 2: Culture Map: Vision för framtidens lärande organisation
- Återsamling och nyckelinsikter

15.00

- Organisationsvisa grupper
Tema 3: Från vision till prototyp: Framtidstänk i praktiken
- Återsamling och delning
- Sammanfattning och introduktion till nästa steg

16.00 Verkstaden slutar

Framtidsverkstad 3

Agenda

Framtidsverkstad 3: Omvärldsanalys i praktiken

11.45 Zoom öppnar

12.00

- Introduktion till dagens upplägg
- Organisationsvisa grupper
Inspirationsexempel
Ny prototyp för omvärldsanalys

13.00

- Cirkulerande feedback:
Input till varandras idéer
Justering eller vidareutveckling
- Roadmap:
Plan för hur organisationen kontinuerligt arbetar med omvärldsanalys

14.15

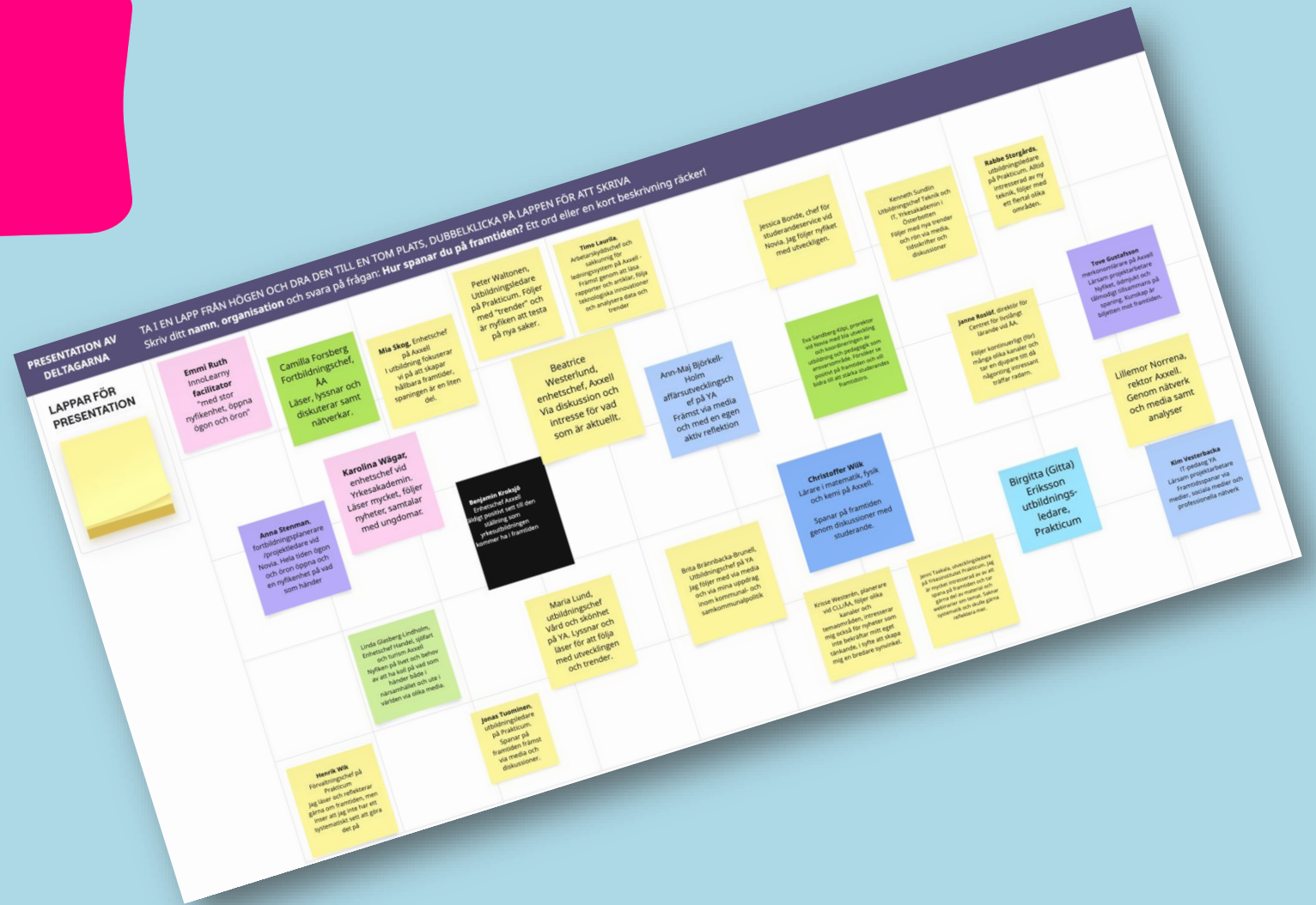
- Blandade grupper:
Nätverksmodell: Förslag på hur samarbete kring framtidsstänk och omvärldsbevakning kan leva vidare

15.00 Verkstaden slutar

Framtidsverkstäderna
Deltagarna

Presentationer av deltagarna hittar du på vår Miro-arbetsbotten

<https://bit.ly/ws1-presenteradig>

Framtidsverkstad 1 – förhandsuppgit

Sammanfattning av deltagarnas syn

Hur spanar vi på framtiden?

NYFIKENHET SOM DRIVKRAFT

Många lyfter fram sin nyfikenhet som en central kraft i framtidsspaningen. Att vara öppen, **ha ögon och öron öppna och vilja förstå vad som händer** är en återkommande röd tråd.

ATT FÖLJA MED I OMVÄRLDEN

Det mest återkommande sättet att spana på framtiden är att **läsa artiklar, rapporter och nyheter**, samt att följa **medier och sociala medier**. Flera nämner också att de lyssnar på **poddar** eller tar del av **webbinarium**.

SAMTAL, NÄTVERK OCH DISKUSSIONER

Flera deltagare nämner att de spanar genom **dialog med andra** – både kollegor, studerande och nätverk. Det **informella lärandet genom samtal** spelar en viktig roll.

FOKUS PÅ TEKNOLOGI OCH TRENDER

En del betonar särskilt **teknologiska innovationer, trender och dataanalys** som verktyg för framtidsspaning, särskilt inom tekniska och strategiska roller.

REFLEKTION OCH PERSONLIG ANALYS

Några lyfter fram vikten av att **reflektera själv**, ibland också som en önskan – det finns ett behov av **mer systematik** i hur framtiden bevakas och analyseras.

FRAMTIDSTRO OCH HÅLLBAR UTVECKLING

Flera deltagare uttrycker en vilja att bidra till **en hållbar och positiv framtid**, särskilt i utbildningssammanhang, och att **stärka studerandes framtidstro**.

Framtidsverkstad 1

Förhandsfråga

Vilket ord eller begrepp tänker du på när du hör "framtidsberedskap"?

Framtidsverkstäder

Metoder

Metoder för omvärldsanalys

Framtidsverkstad 1

Megatrender

Ekologisk rekonstruktion är brådskande
Ekologiska hållbarhetskriser tvingar oss att ompröva samhällets grundläggande strukturer. Behovet av att bygga samhället inom planetens gränser är akut.

Arbetslivets transformation accelererar
Nya teknologier, värderingar och arbetssätt förändrar vad arbete är och hur det organiseras.

Snabb och direkt medborgarpåverkan blir vanligare
Nya digitala verktyg möjliggör snabb påverkan. Det förändrar hur människor deltar i samhällsutvecklingen.

Flexibelt lärande – smått, snabbt och kontinuerligt
Mikrolärande, anpassning till individers behov och livssituation, samt användning av ny teknik för validering (t.ex. blockchain), lyfts som framtidens sätt att möjliggöra livslångt lärande utan att det kräver stora tidsmässiga insatser.

Teknik blir alltmer integrerad i vardagen
Teknologin påverkar alla delar av samhället och blir en oskiljaktig del av vardag, beslut och relationer.

Betydelsen av medie- och informationskunnighet ökar
Desinformation och komplex information ökar behovet av kritiskt tänkande och informationskompetens.

Rymdkapplöpningen accelererar
Allt fler aktörer engagerar sig i rymden. Behovet av reglering och samverkan växer.

Resiliens och förändringsförmåga i fokus
Resiliens har seglat upp som en avgörande framtidsförmåga – inte bara för att hantera kriser, utan för att växa genom förändring. Samtidigt upplevs ökade krav på förändringsledning och psykisk uthållighet i organisationer och individer.

Befolkningen åldras och diversifieras
Vi blir allt äldre och mer mångfacetterade. Detta förändrar samhällsstrukturer, tjänstebehov och värderingar.

Religioners och ideologiers betydelse i samhället ökar
Religion och nya ideologier påverkar politik och samhällsutveckling i växande grad.

Framtidsstro och möjlighet till påverkan utmanas

Allt färre tror på en bättre framtid – men många upplever samtidigt att de själva kan påverka den. Här finns en viktig men outnyttjad resurs.

AI – mellan potential och press
Artificiell intelligens ses både som en möjlighet att effektivisera arbete och lärande – och som ett tryck att hinna med. Frågan är inte om AI påverkar, utan hur vi använder det klokt, etiskt och strategiskt.

Kampen om digital makt intensifieras
Data och digital infrastruktur blir allt viktigare maktresurser. Frågor om ägande och integritet står i centrum.

Demokratis försvagning fortsätter
Demokratin utmanas globalt. Auktoritära tendenser växer – behovet av att försvåra demokratin ökar.

Mellan framtidsstro och oro – ansvar i förändring

Framtidsbarometerns dubbla signaler syns också här: viss oro och osäkerhet, men samtidigt tro på att man kan påverka. Världssoro, klimatutmaningar och extrema åsiktslägen väcker både samarbetsvilja och ansvarstagande.

När arbetsliv och undervisning flätas samman
Flera insikter visar hur förändringar i arbetslivet snabbt spiller över på utbildningen – från teknikanvändning (t.ex. Excel i VVS-firmor) till förändrade yrkesroller och ökade krav på informationsanalys, prioriteringsförmåga och flexibilitet.

Trender identifierade av deltagarna

Framtidsverkstad 1

PESTELI

Ramverk för att analysera förändringar
i omvärlden ur flera perspektiv

- ett systematiskt verktyg
för löpande uppföljning
- en mall för att analysera
ett specifikt fenomen

PESTELI-MODELLEN

P politiska faktorer

E ekonomiska faktorer

S sociala faktorer

T teknologiska faktorer

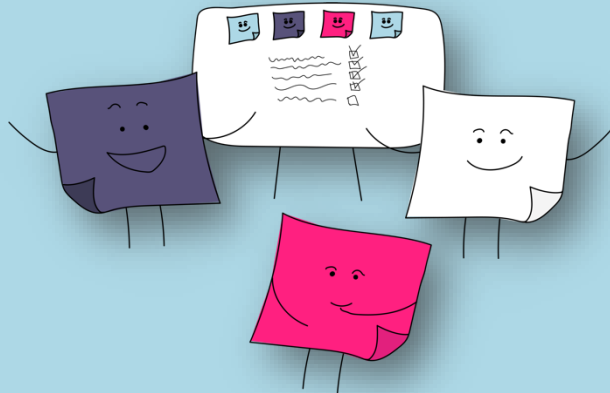
E ekologiska faktorer

L lagstiftningsfaktorer

I industri/branschspecifika faktorer

Framtidsverkstad 1

Tema 1: Smågruppsarbete

30 min

Miro-arbetsbotten:
<https://bit.ly/framtidsbotten>

TEMA 1: TRENDER & PESTELI

Studera de 16 olika korten

Vilka trender tycker ni är mest intressanta, oväntade eller relevanta för er verksamhet just nu?

Välj 1-2 trender för att analysera närmare

Analysera utifrån PESTELI

Välj tillsammans 3 av PESTELI-linserna som ni tycker är mest relevanta för att förstå era valda trender.

Hur påverkar trenden er verksamhet utifrån varje vald faktor?

Framtidsverkstad 1

TRENDER & PESTELI

GRUPP 1: ANALYSERA TRENDKORT UTIFRÅN PESTELI-LINSER

P - Politiska: Hur påverkar trenden styrning, lagstiftning eller offentliga beslut?

E - Ekonomiska: Vad betyder trenden för resurser, finansiering eller ekonomiska villkor?

S - Sociala: Vilka beteenden, värderingar eller behov förändras?

FLYTTA
DE 1-2 VALDA
TRENDKORTEN HIT

T - Teknologiska: Vilken roll spelar teknikutveckling – möjliggörare eller utmaning?

E - Ekologiska: Vilka är kopplingarna till hållbarhet, klimat eller miljöpåverkan?

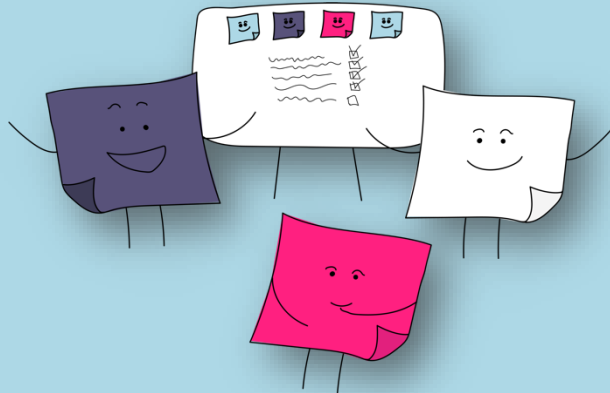
L - Lagstiftning: Aktuella eller kommande regler och riktlinjer som berör oss?

I - Branschspecifika: Vad innebär trenden för just vår sektor och vårt ekosystem?

VÄLJ 3 PESTELI-LINSER FÖR ER ANALYS

Framtidsverkstad 1

Tema 2: Smågruppsarbete

20 min

Miro-arbetsbotten:
<https://bit.ly/framtidsbotten>

TEMA 2: WHAT IF?

Vi jobbar i samma grupper.
Använd arbetsbotten för Tema 2.

Välj 3 What if –frågor.
Diskutera de trender ni valde
med hjälp av What if -frågorna.

2 min i slutet:
Vilka är era nyckelinsikter från detta?

Framtidsverkstad 1

WHAT IF?

GRUPP 1: ANALYSERA MED HJÄLP AV WHAT IF -FRÅGOR

Tänk om utvecklingen går mycket snabbare än vi tror...

(Hur påverkar det vår verksamhet, våra beslut och vår beredskap?)

Tänk om en kris (global, lokal eller digital) förändrar allt över en natt...

(Vilka delar av vår verksamhet är mest sårbara? Vad kan vi lära av det?)

Tänk om en ny teknik eller policy förändrar förutsättningarna helt...

(Vilka av våra nuvarande arbetssätt skulle inte längre fungera?)

Tänk om vi vill vara en pionjär i stället för att reagera på förändringar...

(Vilka beslut eller satsningar skulle vi behöva göra redan idag?)

Tänk om samhällets värderingar förändras radikalt...

(Vilken roll skulle vår organisation ha i ett sådant samhälle?)

Tänk om vår målgrupps behov ser helt annorlunda ut om 5 år...

(Hur skulle vi behöva anpassa våra tjänster, strukturer eller kompetenser?)

Tänk om vi har blinda fläckar i hur vi tolkar trenden...

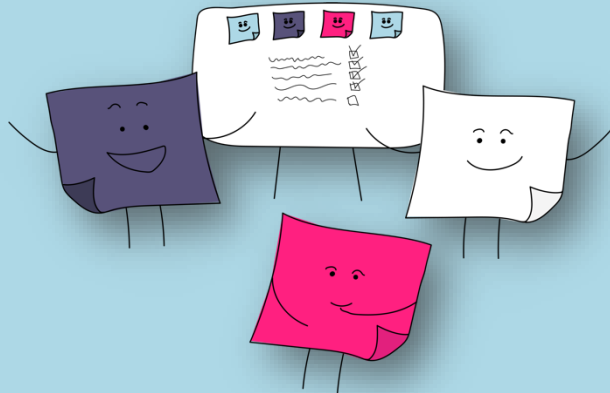
(Vilka perspektiv saknas? Vem borde vi lyssna på?)

UTGÅ IFRÅN
TRENDERNA OCH
INSIKTERNA I
FÖRRA SKEDET

VÄLJ 3 WHAT IF FRÅGOR ATT DISKUTERA

Framtidsverkstad 1

Tema 3: Smågruppsarbete

25 min

Miro-arbetsbotten:
<https://bit.ly/framtidsbotten>

TEMA 3: FUTURES WHEEL

Vi jobbar i nya grupper.
Använd arbetsbotten för Tema 3

Välj en trend och skapa ett framtidshjul:

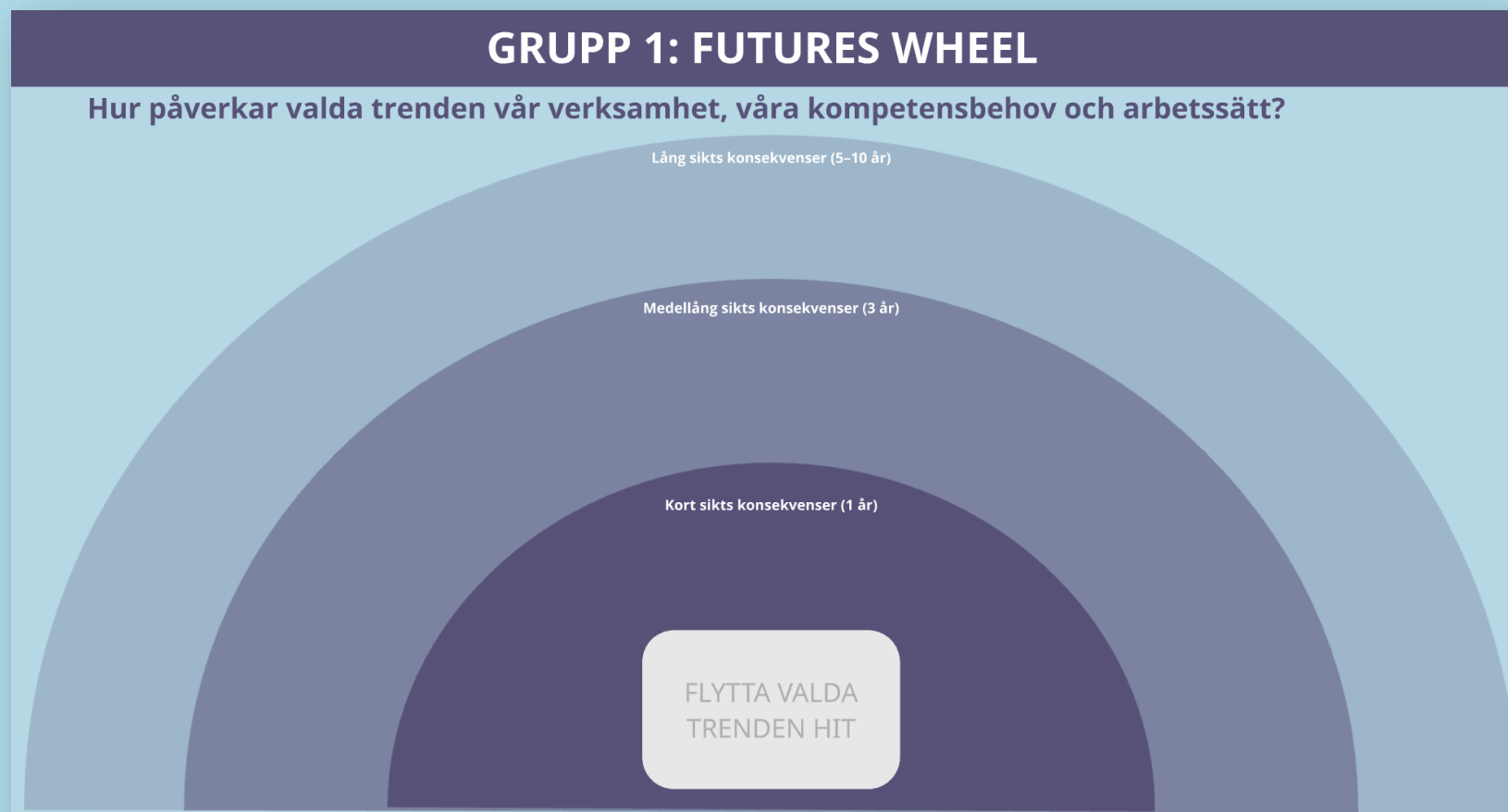
Kort sikts konsekvenser (1 år)
Medellång sikts konsekvenser (3 år)
Lång sikts konsekvenser (5–10 år)

Fokus: Hur påverkar detta vår verksamhet, kompetensbehov
och arbetssätt?

2 min i slutet: Vilka är era nyckelinsikter från detta?

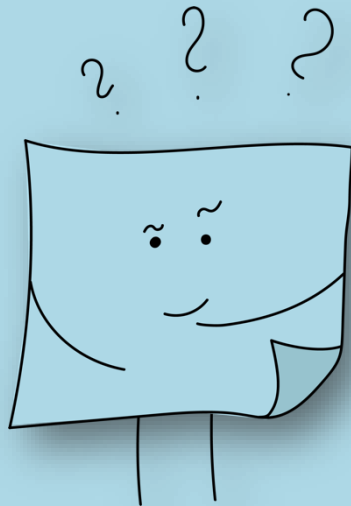
Framtidsverkstad 1

Futures Wheel

Framtidsverkstad 2

Framtidskompetenser

Framtids-
kompetenser

Framtidsverkstad 2

Framtidskompetenser

Analytiska färdigheter:

- Analytiskt tänkande
- förmåga att förstå komplexa samband och dra slutsatser

Samarbete och mellanmännslig kompetens

- Samverkansförmåga
- arbeta effektivt i mångsidiga team, även på distans

Personliga färdigheter och inre förmågor

- Självledarskap
- förmåga att strukturera, prioritera och ta ansvar

Framtidskompetenser och omvärldsförståelse

- Ekologiskt tänkande och hållbarhet
- förstå systemiska miljö- och klimatfrågor

Analytiska färdigheter:

- Kreativt tänkande
- att kunna generera nya idéer och tänka bortom det uppenbara

Samarbete och mellanmännslig kompetens

- Kulturell och social intelligens
- förmåga att tolka olika perspektiv och kontexter

Teknologiförståelse och tillämpning

- AI- och teknologikompetens
- förstå och använda nya teknologier

Framtidskompetenser och omvärldsförståelse

- Etisk kompass
- kunna navigera moraliska frågor i en komplex värld

Analytiska färdigheter:

- Komplex problemlösning
- hantera nya utmaningar i snabbt föränderliga miljöer

Personliga färdigheter och inre förmågor

- Resiliens och flexibilitet
- hantera förändring, stress och motgångar

Teknologiförståelse och tillämpning

- Dataförståelse
- kunna tolka och använda data för beslut

Framtidskompetenser och omvärldsförståelse

- Systematiskt omvärldssseende
- se mönster, trender och deras konsekvenser

Samarbete och mellanmännslig kompetens

- Empatiskt ledarskap och inflytande
- att förstå och engagera andra människor

Personliga färdigheter och inre förmågor

- Nyfikenhet och lärlust
- driva sin egen utveckling och utforska nytt

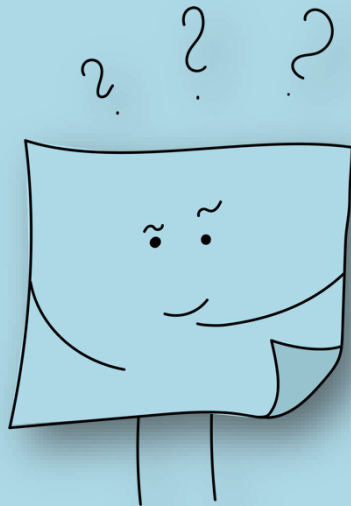
Teknologiförståelse och tillämpning

- Design- och systemsyn
- se helheter, processer och samband

Framtidskompetenser och omvärldsförståelse

- Framtidstänkande / futures literacy
- förmåga att föreställa sig och arbeta med olika framtider

Scenarier

Tre olika scenarier:

Framstegens tidevarv (utopiskt)

Pågående omställning (realistiskt)

Splittringens samhälle (dystopiskt)

Framtidsverkstad 2

Scenarier

Scenario 1 – Framstegens tidevarv (utopiskt)

Teknologi, samarbete och lärande blomstrar.

AI och digitala verktyg används klokt och medvetet för att främja inkludering, hållbarhet och lärande. Organisationer har lyckats skapa starka lärandekulturer där alla har möjlighet att växa – både professionellt och personligt. Tillit, gemenskap och innovationsförmåga präglar arbetslivet.

Hur behöver vi organisera oss för att bidra till och vara en del av en sådan framtid?

Scenario 2 – Pågående omställning (realistiskt)

Förändring är vardag – ibland framåt, ibland frustrerande.

Den globala ekonomin är instabil. Höga elpriser leder till återkommande elbrist som påverkar verksamheter och vardagsbeslut. AI och hållbarhetsmål driver utvecklingen, men gamla strukturer och arbetssätt lever kvar och krockar med det nya. Organisationer måste balansera mellan att förnya sig och ge människor trygghet. Behovet av tydlig riktning, kompetensomställning och samverkan är större än någonsin.

Hur kan vi vara flexibla utan att tappa fokus, energi och mening?

Scenario 3 – Splittringens samhälle (dystopiskt)

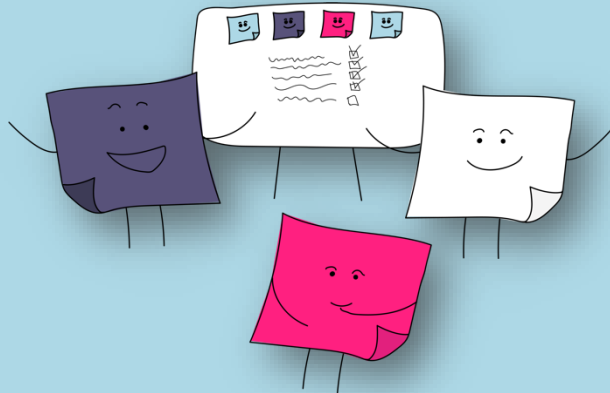
Teknologin dominerar, tilliten brister – och klimatkrisen slår hårt.

Klimatförändringar orsakar kriser som slår mot infrastruktur, utbildning och vardagsliv. AI och automatisering har gått snabbt, men utan tillräcklig styrning eller inkludering. Samhället är polariserat, tilliten till institutioner låg, och lärande sker i silos. Organisationer tampas med akuta kriser och saknar långsiktig riktning. Livslångt lärande har blivit ett individuellt överlevnadsprojekt snarare än ett gemensamt ansvar.

Hur kan vi bygga motståndskraft, riktning och gemenskap i en sådan verklighet?

Framtidsverkstad 2

Tema 1: Smågruppsarbete

25 min

Miro-arbetsbotten:
<https://bit.ly/framtidsbotten>

TEMA 1:

Utforska framtidskompetenser genom scenarier

Studera scenarierna och de 16 olika kompetenskorten

Välj ett scenario och identifiera 3-4
framtidskompetenser som är
mest kritiska i det sammanhanget

Reflektera:

Hur kan vi redan idag börja stärka dessa?

2 min i slutet: Vilka är era nyckelinsikter från detta?

Framtidsverkstad 2

Framtidskompetenser

GRUPP 1: FRAMTIDSKOMPETENSER

UTGÅ IFRÅN FRAMTIDS-SCENARIERNA, VÄLJ ETT FÖR ER DISKUSSION

Scenario 1 – Framstegens tidevarv (utopiskt)

Teknologi, samarbete och lärande blomstrar. AI och digitala verktyg används klokt och medvetet för att främja inkludering, hållbarhet och lärande. Organisationer har lyckats skapa starka lärandekulturer där alla har möjlighet att växa – både professionellt och personligt. Tillit, gemenskap och innovationsförmåga präglar arbetslivet.

Hur behöver vi organisera oss för att bidra till och vara en del av en sådan framtid?

Scenario 2 – Pågående omställning (realistiskt)

Förändring är vardag – ibland framåt, ibland frustrerande. Den globala ekonomin är instabil. Höga elpriser leder till återkommande elbrist som påverkar verksamheter och vardagsbeslut. AI och hållbarhetsmål driver utvecklingen, men gamla strukturer och arbetssätt lever kvar och krockar med det nya. Organisationer måste balansera mellan att förnya sig och ge människor trygghet. Behovet av tydlig riktning, kompetensomställning och samverkan är större än någonsin.

Hur kan vi vara flexibla utan att tappa fokus, energi och mening?

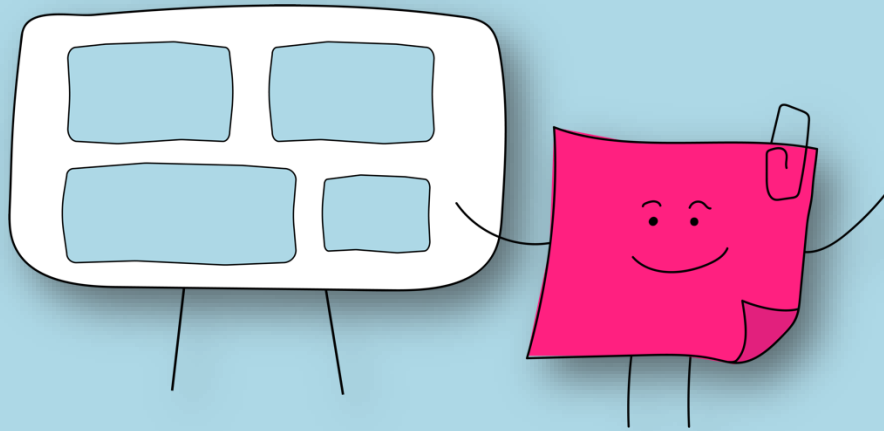
Scenario 3 – Splittringens samhälle (dystopiskt)

Teknologin dominerar, tilliten brister – och klimatkrisen slår hårt. Klimatförändringar orsakar kriser som slår mot infrastruktur, utbildning och vardagsliv. AI och automatisering har gått snabbt, men utan tillräcklig styrning eller inkludering. Samhället är polariserat, tilliten till institutioner låg, och lärande sker i silos. Organisationer tampas med akuta kriser och saknar långsiktig riktning. Livslångt lärande har blivit ett individuellt överlevnadsprojekt snarare än ett gemensamt ansvar.

Hur kan vi bygga motståndskraft, riktning och gemenskap i en sådan verklighet?

VÄLJ 3-4 KOMPETENSKORTS ATT DISKUTERA, DOKUMENTERA ERA INSIKTER

Culture map

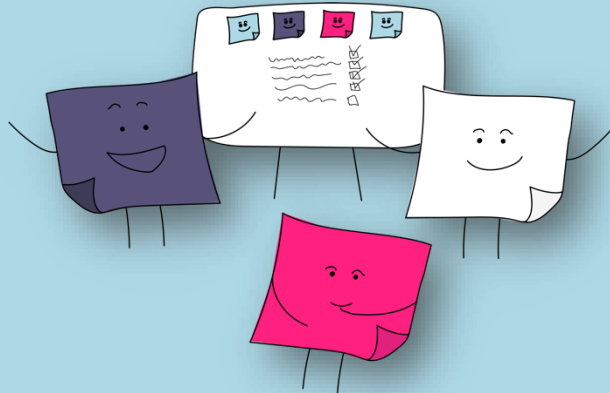

Culture Map-modellen
med fyra dimensioner:

1. Tankeätt (mindsets)
2. Strukturer
3. Beteenden
4. Resultat

Framtidsverkstad 2

Tema 2: Smågruppsarbete

40 min

Miro-arbetsbotten:
<https://bit.ly/framtidsbotten>

TEMA 2: Culture Map

Vision för framtidens lärande organisation

Vi jobbar i organisationsvisa grupper.

Använd arbetsbotten för Tema 2.

Använd er av förra uppgiften: Vad är er vision för framtidens lärande organisation?

Fortsätt med att formulera vilka resultat vill vi se i framtiden – vilket slags lärande, kultur eller arbetssätt vill vi uppnå?

Sedan arbetar vi oss bakåt genom modellen:

Beteenden – Vad behöver vi göra annorlunda i vardagen?

Strukturer – Vilket stöd, vilka resurser eller ramar behöver finnas?

Tankesätt – Vilken attityd, vilka värderingar och vilket tänkande behöver finnas i grunden?

2 min i slutet: Vilka är era nyckelinsikter från detta?

Framtidsverkstad 2

Culture Map

GRUPP 1: CULTURE MAP

INLED ARBETET MED VISIONEN, RESULTATEN OCH JOBBA BAKÅT

5 TANKESÄTT

Vilken attityd, vilka värderingar och vilket tänkande behöver finnas i grunden?

4 STRUKTURER

Vilket stöd, vilka resurser eller ramar behöver finnas?

3 BETEENDEN

Vad behöver vi göra annorlunda i vardagen?

2 RESULTAT

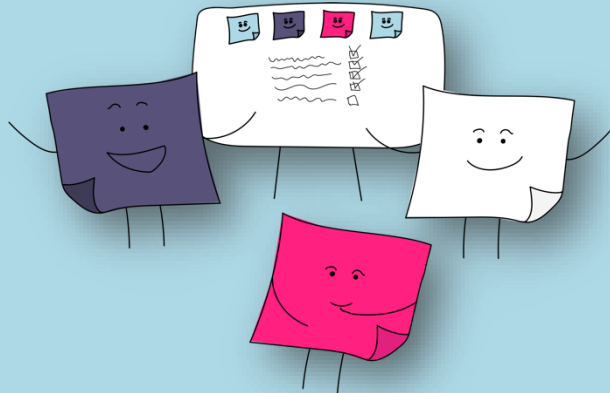
Vilka resultat vill vi se i framtiden – vilket slags lärande, kultur eller arbetssätt vill vi uppnå?

1. VISIONEN

Vad är er vision för framtidens lärande organisation?

Framtidsverkstad 2

Tema 3: Smågruppsarbete

25 min

Miro-arbetsbotten:
<https://bit.ly/framtidsbotten>

TEMA 3: Från vision till prototyp Framtidstänk i praktiken

Vi jobbar i samma grupper.
Använd arbetsbotten för Tema 3

Välj en idé ur er vision som kan
stärka framtidstänk eller omvärldsanalys.

Skapa en enkel prototyp
– något ni kan testa i liten skala i vardagen.
(ett första test, en metod, ett samtal eller ett arbetssätt)

2 min i slutet: Vilka är era nyckelinsikter från detta?

Framtidsverkstad 2

Prototyp

TEMAT FÖR PROTOTYPEN

GRUPP 1

MÅLSÄTTNING

Vad vill vi uppnå med denna prototyp

UTVÄRDERING

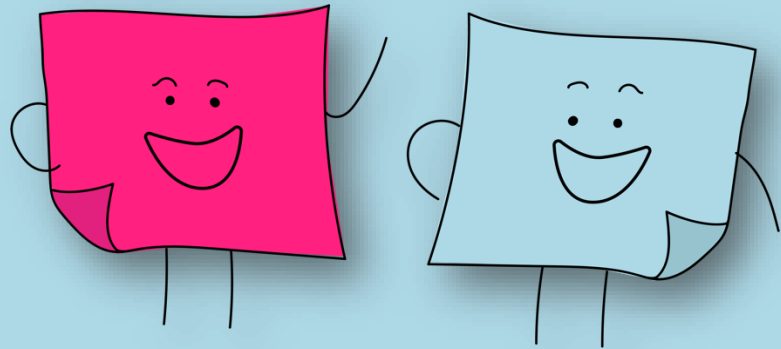
Hur följer vi upp och mäter förändringen?

VAD VI GÖR

Vad ska vi testa? Vad gör vi konkret?

Framtidsverkstad 3

Exempel

Inspirationsexempel

Framtidsverkstad 3

Från insikt till innovation

Fas I: Perspektiv

Perspektiv ger ett brett referensram – en spegel mot det förflutna som hjälper er att bättre förutse framtiden.

Kontext-
karta

Fas II: Möjligheter

Denna fas utvecklar förmågan att identifiera tillväxtmöjligheter som finns idag och som sträcker sig in i framtiden genom att förstå förändringar hos användare och kunder.

Future
users

Fas III: Lösningar

Här definierar ni de frågor som finns längs olika vägar mot innovation – specifika för er bransch, organisation, kunder och teamets kompetenser.

White
spots

Fas IV: Team

Denna fas fokuserar på att hitta de talanger och det ledarskap som behövs för att ta idén vidare som en ny innovation.

Crowd
Clovers

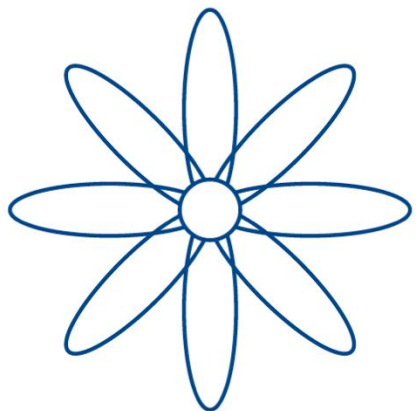
Fas V: Vision

Den sista fasen skärper teamets vision så att den får ett eget liv och fungerar som vägledning för allas handlingar framåt.

Path-
finders

Framtidsverkstad 3

Från insikt till innovation

Kontext-
karta

USER NAME: _____
START AGE: _____

(PASTE FACE HERE)

TODAY'S AGE: _____

(PASTE FACE HERE)

Similarities & differences in our two users at their target age:

Similarities & differences in our two users at their starting age:

USER NAME: _____
START AGE: _____

(PASTE FACE HERE)

TARGET AGE: _____

(PASTE FACE HERE)

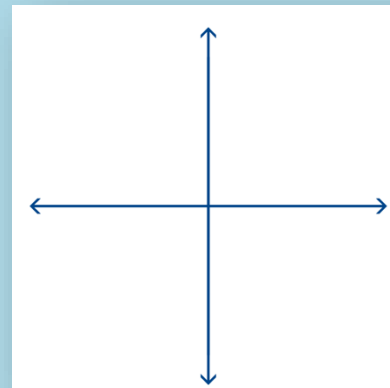
YEAR: _____

TODAY

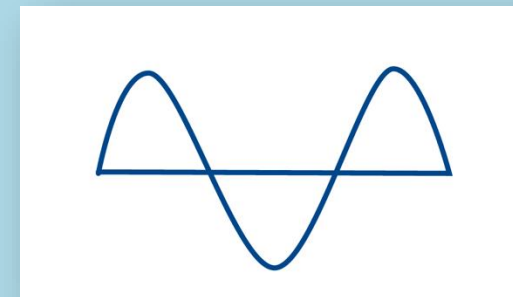
TARGET YEAR: _____

© 2012 William Cockayne & Tamara Carleton

Future
users

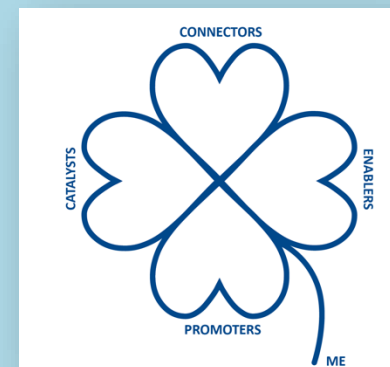

White
spots

Path-
finders

Crowd
Clovers

Framtidsverkstad 3

Exempel

PESTEL – sätt att jobba

Löpande ansvarsfördelning
– PESTEL-rotering

PESTEL som analysram för ett
fenomen eller en trend

PESTEL-årsklocka / planera 6 tillfällen
på ett år med fokus på en av
faktorerna per gång

Fler metoder

Backcasting – börja med en önskad
framtid och backa: Vad behövs för
att nå dit?

Trendcanvas – mall att analysera en
trend ur flera dimensioner (aktörer,
konsekvenser, svaga signaler,
utmaningar, möjligheter)

Fånga svaga signaler / dela insikter

Omvärldsjournal - en plattform, t.ex.
ett Teams team där man delar signaler
kontinuerligt

Framtidsbulletin – nyhetsbrev eller
intern sammanställning av relevanta
trender

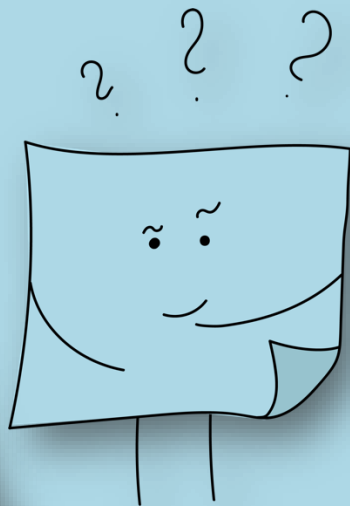
Evenemang

Frukostspaning – gemensam
månatlig träff för att dela spaningar

Tematiska omvärldsveckor
– en vecka per termin med fokus
på en omvärldstrend

Framtidsverkstad 3

Individuellt idéande

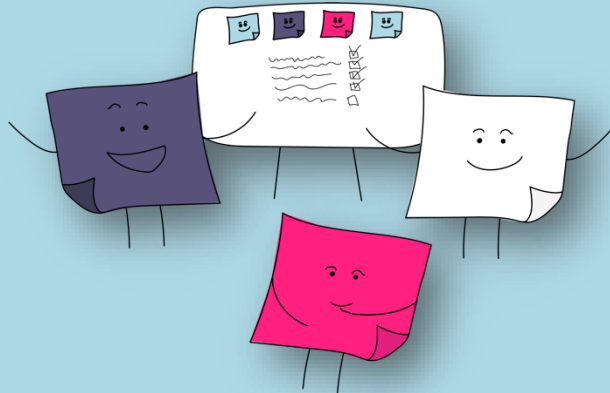

Crazy Eights:

Skissa 8 idéer på 8 minuter
Ta fram en A4:a och vik den 3 gånger
En idé / ruta och 1 min / ruta

Hur kan vi utveckla
vår omvärldsanalys i praktiken?

Tema 1: Smågruppsarbete

25 min

Miro-arbetsbotten:
<https://bit.ly/framtidsbotten>

TEMA 1:

Från idé till handling – skapa nästa test

Dela idéerna från crazy eight skedet, studera prototypen från förra gång och feedbacken ni fått.

Använd även inspirationsexemplen.

Utforma en ny konkret åtgärd för att stärka omvärldsanalysen

– något ni kan testa i liten skala i vardagen.
(ett första test, en metod, ett samtal eller ett arbetssätt)

Framtidsverkstad 3

Prototyp

TEMAT FÖR PROTOTYPEN

GRUPP 1

MÅLSÄTTNING

Vad vill vi uppnå med denna prototyp

UTVÄRDERING

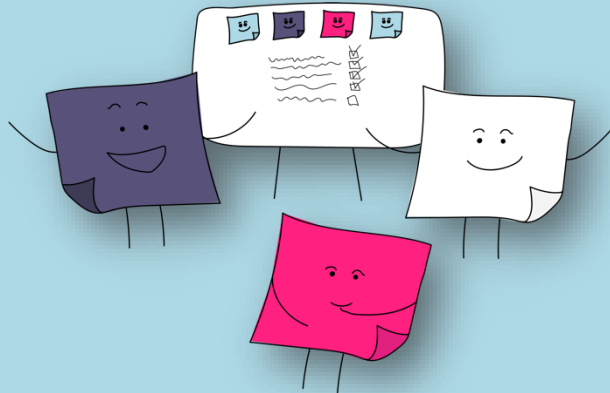
Hur följer vi upp och mäter förändringen?

VAD VI GÖR

Vad ska vi testa? Vad gör vi konkret?

Framtidsverkstad 3

Tema 2: Smågruppsarbete

35 min

Miro-arbetsbotten:
<https://bit.ly/framtidsbotten>

TEMA 2: Roadmap för kontinuerlig omvärldsanalys

Vi jobbar i organisationsvisa grupper.
Använd arbetsbotten för Tema 2.

Skapa en plan för ett år:
När och hur samlar ni in spaningar?
Hur analyseras de?
Hur kopplas det till verksamhetsutveckling/-planering?
Behövs det något stöd (t.ex. utbildning)?
Hur kommuniceras åtgärderna?
Fundera också på roller och ansvar.

2 min i slutet: Vilka är era nyckelinsikter från detta?

Framtidsverkstad 3

Roadmap

ROADMAP FÖR KONTINUERLIG
OMVÄRDSANALYS

När och hur samlar ni in
spaningar?
Hur analyseras de?
Hur kopplas det till
verksamhetsutveckling/
-planering? Behövs det något
stöd (t.ex. utbildning)? Hur
kommuniceras åtgärder?
Fundera också på roller/ansvar.
Skriv på lappen vad som görs
och vem som ansvarar och
lägg in lappen på respektive
månaden.

POST IT LAPPAR

35 min

05/2025

06/2025

08/2025

09/2025

10/2025

11/2025

12/2025

01/2026

02/2026

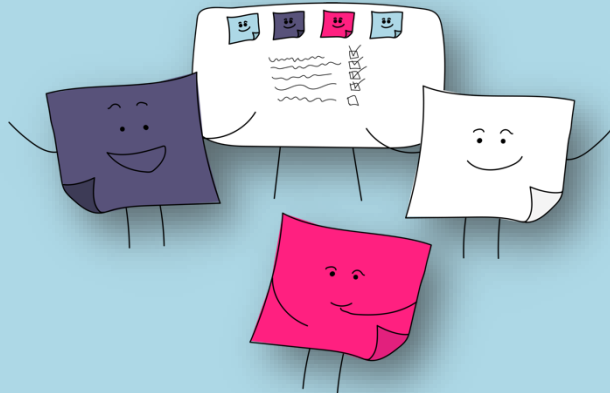
03/2026

04/2026

05/2026

Framtidsverkstad 3

Tema 3: Smågruppsarbete

20 min

Miro-arbetsbotten:
<https://bit.ly/framtidsbotten>

TEMA 3: Framtiden för nätverket

Skapa ett konkret förslag för hur nätverket för omvärldsanalys och framtidsänk kan leva vidare.

Vad kan vi göra tillsammans?

Hur samarbetar vi?

Hur ofta ses vi?

I vilken form?

Vem koordinerar vad?

2 min i slutet: Vilka är era nyckelinsikter från detta?

Framtidsverkstad 3

Framtiden för nätverket

FRAMTIDEN FÖR NÄTVERKET

Vad gör vi tillsammans?

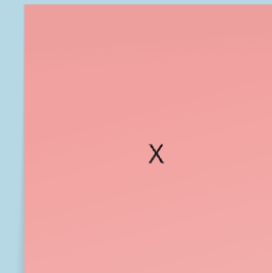
När och hur ofta ses vi?

POST IT LAPPAR

Ta i en lapp och flyttade den
och skriv era svar.

Skriv här 1-2 nyckelinsikter
från er diskussion

Hur samarbetar vi?

Roller och ansvar

Framtidsverkstäderna
Bakgrundsmaterial

**Bakgrundsmaterial
att bekanta sig med**

Framtidsverkstad 1

Bakgrundsmaterial

Sitras Megatrender 2023
(på svenska)

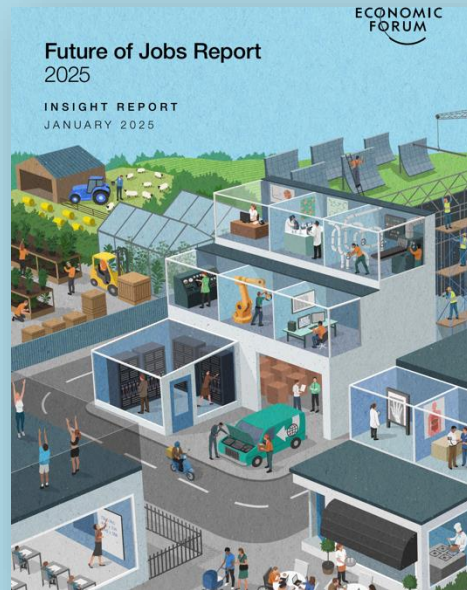
Framtidsbarometern 2025
(hela rapporten på finska)

Statsrådet framtidsredogörelse
speciellt omvärldsanalysdelen
(på finska)

Framtidsverkstad 2

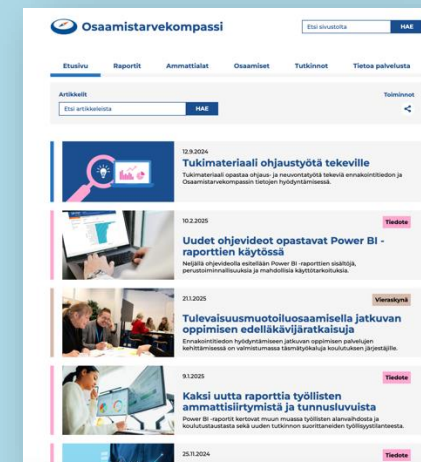
Bakgrundsmaterial

WEF: The Future of Jobs Report 2025
(på engelska)

CIFS: Using the future
(på engelska)

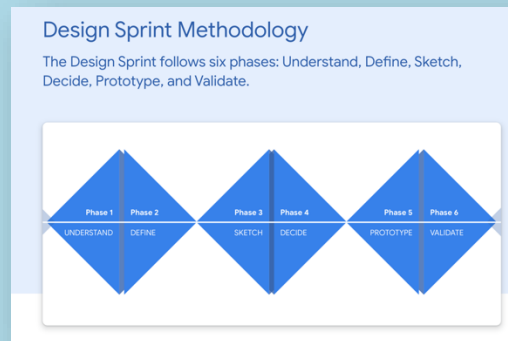
Skols: Kompetensbehovskompassen
(på finska)

Framtidsverkstad 3

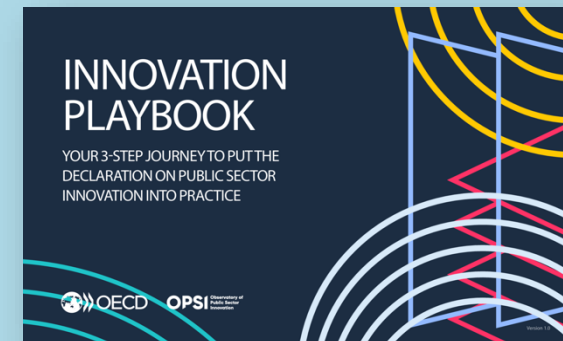
Bakgrundsmaterial

Stanford University:
Playbook for Strategic
Foresight and Innovation
(på engelska)

Google Design Sprint
(på engelska)

OECD:
Innovation Playbook
(på engelska)

Framtidsverkstäder

Exempel på omvärldsanalyser

Yles omvärldsanalys

Helsingfors stad:
omvärldsanalys / digitalisering

Framtidsverkstäderna
Smågruppsarbete

**Material från
smågruppsarbetena**

Framtidsverkstad 1

Förhandsfråga om trender & PEST(EL)I

Ekonomiska faktorer

- Läget på arbetsmarknaden är tufft, brukar leda till ökad utbildning.
- Förändrade konsumtionsmönster: allt fler undviker amerikanska produkter → vad innebär det för EU/EU-produktion?
- Kostnadseffektiva lärformer, som mikrolärande, efterfrågas.

Politiska faktorer

- Statens nedmontering av finansieringen gällande kontinuerligt lärande på alla stadier.
- Beredskapsfrågor kopplat till matproduktion.
- Global oro och världsläge påverkar samarbete och nätverkande.

Deltagarna identifierade intressanta trender som förhandsuppgift inför verkstaden, dessa sammanställda enligt PESTEL-modellen

Sociala faktorer

- Framtidstro och framtidshopp (SITRA: endast 14 % tror deras framtid blir sämre).
- Ökad känsla av delaktighet: mer än hälften av finländarna anser att de kan påverka sin egen framtid.
- Befolkningstillväxt genom invandring istället för förväntad minskning.
- Oro för framtiden → driver samarbete och nätverkande.
- Resiliens som personlig och organisatorisk förmåga att klara förändringar.

Teknologiska faktorer

- AI som arbetshjälpmedel och effektiviseringsverktyg.
- AI:s genomslag – det är inte om, utan hur vi använder den
- Behov av att lära sig använda AI i skolan och arbetslivet.
- AI börjar låta som en kliché – men innehåller fortfarande mycket potential.
- Teknikutvecklingen går snabbt – “hoppa på tåget eller bli överkörd”.
- Excel används som planeringsverktyg i VVS-firmor – påverkar undervisningsinnehåll.
- Mikrolärande möjliggör snabb, flexibel kunskapsinhämtning.

Branschspecifika faktorer

- Förändringsledning och förändringsledarskap har blivit mer aktuellt än väntat.
- Analysering av information och förmåga att prioritera blir allt viktigare.
- Excel-användning i bransch påverkar undervisning – behov av närmare koppling mellan utbildning och arbetsliv.
- AI:s påverkan kräver anpassning av utbildningens innehåll och metoder.

Framtidsverkstad 1

Förhandsfråga om trender

Deltagarna identifierade intressanta trender som förhandsuppgift, dessa grupperade som 5 helheter

AI – mellan potential och press

Artificiell intelligens ses både som en möjlighet att effektivisera arbete och lärande – och som ett tryck att hinna med. Frågan är inte om AI påverkar, utan hur vi använder det klokt, etiskt och strategiskt.

Mellan framtidstro och oro – ansvar i förändring

Framtidsbarometerns dubbla signaler syns också här: viss oro och osäkerhet, men samtidigt tro på att man kan påverka. Världsoro, klimatutmaningar och extrema åsiktslägen väcker både samarbetsvilja och ansvarstagande.

Resiliens och förändringsförmåga i fokus

Resiliens har seglat upp som en avgörande framtidsförmåga – inte bara för att hantera kriser, utan för att växa genom förändring. Samtidigt upplevs ökade krav på förändringsledning och psykisk uthållighet i organisationer och individer.

När arbetsliv och undervisning flätas samman

Flera insikter visar hur förändringar i arbetslivet snabbt spiller över på utbildningen – från teknikanvändning (t.ex. Excel i VVS-firmor) till förändrade yrkesroller och ökade krav på informationsanalys, prioriteringsförmåga och flexibilitet.

Flexibelt lärande

– smått, snabbt och kontinuerligt

Mikrolärande, anpassning till individers behov och livssituation, samt användning av ny teknik för validering (t.ex. blockchain), lyfts som framtidens sätt att möjliggöra livslångt lärande utan att det kräver stora tidsmässiga insatser.

Framtidsverkstad 1

Valda trender

Grupperna valde sammanlagt
9 olika trender att analysera

Arbetslivets transformation accelererar
Nya teknologier, värderingar och arbetssätt förändrar vad arbete är och hur det organiseras.

Snabb och direkt medborgarpåverkan blir vanligare
Nya digitala verktyg möjliggör snabb påverkan. Det förändrar hur människor deltar i samhällsutvecklingen.

Demokratins försvagning fortsätter
Demokratins utmanas globalt. Auktoritära tendenser växer – behovet av att försvara demokratin ökar.

Befolkningen åldras och diversifieras
Vi blir allt äldre och mer mångfacetterade. Detta förändrar samhällsstrukturer, tjänstebehov och värderingar.

Ekologisk rekonstruktion är brådskande
Ekologiska hållbarhetskriser tvingar oss att ompröva samhällets grundläggande strukturer. Behovet av att bygga samhället inom planetens gränser är akut.

Framtidstro och möjlighet till påverkan utmanas
Allt färre tror på en bättre framtid – men många upplever samtidigt att de själva kan påverka den. Här finns en viktig men outnyttjad resurs.

AI – mellan potential och press
Artificiell intelligens ses både som en möjlighet att effektivisera arbete och lärande – och som ett tryck att hinna med. Frågan är inte om AI påverkar, utan hur vi använder det klokt, etiskt och strategiskt.

Resiliens och förändringsförmåga i fokus
Resiliens har seglat upp som en avgörande framtidsförmåga – inte bara för att hantera kriser, utan för att växa genom förändring. Samtidigt upplevs ökade krav på förändringsledning och psykisk uthållighet i organisationer och individer.

Mellan framtidstro och oro – ansvar i förändring
Framtidsbarometerns dubbla signaler syns också här: viss oro och osäkerhet, men samtidigt tro på att man kan påverka. Världssoro, klimatutmaningar och extrema åsiktslägen väcker både samarbetsvilja och ansvarstagande.

Framtidsverkstad 1

PESTELI – insikter sammenfattning

P – Politiska

- Det globala läget påverkar även beslutsfattandet i Finland, skapar osäkerhet som kräver strategisk planering.
- Snabba förändringar inom EU-politiken påverkar t.ex. forskningsfinansiering.
- Den digitala eran gör att återkoppling på beslut är omedelbar, vilket kan skapa rädsla att agera.
- Det råder dubbla signaler – krav på mer för mindre, t.ex. inom kontinuerligt lärande.
- Obalans mellan högskoleoch yrkesutbildning; fel personer kan hamna på fel plats.
- Politiska beslut påverkar framtidsstro och utbildningens villkor, inklusive förlängd läroplikt.
- Ökat behov av kompetensutveckling och hållbara modeller för kontinuerligt lärande (KL).

E – Ekonomiska

- Det finns bättre analysverktyg men dessa kräver också resurser.
- Ekonomiska begränsningar påverkar både individen och utbildningssystemet.
- Prioriteringar krävs; behov av flexibel och målstyrd finansiering i linje med arbetslivets behov.

S – Sociala

- Yttre faktorer påverkar kärnverksamheten; kräver arbete på flera nivåer.
- Ökat fokus på studerandes välmående och nya grupper som invandrare med språkutmaningar.
- Minskad respekt och värdighet i interaktionen mellan studerande och personal.
- Ökad transparens och snabb kommunikation, fler röster hörs.
- Krav på tidiga val i utbildningen, ökad individualism, specialbehov ska tas i beaktande.
- Medieklimatet lyfter ofta fram det negativa, vilket påverkar framtidsstro.
- AI skapar ojämn tillgång till verktyg för framtiden.
- Samhället är mer individcentrerat, ökad mångkultur och behov av hållbarhet.
- Betydelsen av bildning och resiliens ökar, liksom vikten av att stödja lärarnas roll.

T – Teknologiska

- AI förändrar utbildningen, möjliggör effektivare administration.
- Teknologi kan stödja språkutveckling.
- Omställningen till ny teknik kräver stöd och anpassning.

E – Ekologiska

- Klimatångest är utbredd bland studerande och personal.
- Organisationer måste visa synliga hållbarhetsåtgärder.
- Nya arbetssätt (t.ex. distansarbete) främjas av hållbarhetstänk.
- Ekologisk hållbarhet ses som grund för ett fungerande samhälle.

L – Lagstiftning

- Det är svårt att hänga med i snabb lagändring, men samarbete kan hjälpa.
- Nya lagar (t.ex. om finansiering) skapar osäkerhet och skärpta förväntningar.
- AI saknar ännu nationella riktlinjer, utvecklingen går snabbare än lagstiftningen.

I – Branschspecifika

- Ökad ångest och minskad arbetsförmåga försvårar rekrytering.
- Fler arbetsinvandrare med låg språkkunskap kräver mer språkstöd.
- AI påverkar alla branscher; grundläggande kompetenser är fortsatt viktiga.
- Utbildning måste anpassas till samhällsutvecklingen, exempelvis med ekologiskt tänk.
- Branschspecifik framtidsinformation kan minska studerandes oro.

Framtidsverkstad 1

PESTELI – insikter gruppernas material

POLITISKA

- Världsläget påverkar även beslutsfattningen i Finland
- Påverkar alla verksamheter och organisationer
- En stor osäkerhet, vilket leder till att det blir oerhört viktigt att vara strategisk i alla sina beslut och även de ekonomiska omfattningarna behöver hanteras. Man behöver hela tiden ha både en A och B-plan.
- EU-politikens snabba förändringar och hur de besluten sedan kan påverka t.ex. forskningsfinansiering.
- Som konkret exempel kan man t.ex. se på vad som hänt sedan det senaste EU-valet.
- All respons är omedelbar och filterlöst många gånger. Vågar man fatta beslut eller är man rädd för konsekvenserna av just den snabba responsen som vår digitalisering medför.
- Dubbla signaler, mer för mindre pengar, mattan dras undan för kontinuerligt lärande och möjlighet till branschbyte
- balansen mellan högskolestudier och andra stadiet, alla har inte kapacitet till högskole studier samtidigt som kravena är att öka antalet högskoleutbildade, också yrkesutbildade behövs. Får vi fel människor på fel plats -> ekonomisk belastning
- Politiska beslut och lagstiftning kan påverka framtidsstron både positivt men också negativt.
- Sparåtgärder, hårdare klimat. Politiska beslut påverkar till stor del inom utbildning, förlängd läroplikt
- Behovet för kompetensutveckling ökar i samhället
- KL-utbudet förväntas bli mera och mera marknadsbaserad
- Hur kan vi hitta på (också) ekonomiskt hållbara modeller att erbjuda KL?

EKONOMISKA

- Bättre analyskapacitet, verktygsmässigt m.m. men kräver också resurser.
- ekonomiska resurserna påverkar både på individnivå men också inom utbildning och arbetsliv
- * prioriteringar
- specialriktad finansiering enligt arbetslivsbehoven, flexibilitet

Framtidsverkstad 1

PESTELI – insikter gruppernas material

SOCIALA

- omvärden tar större plats än kärnverksamheten. Måste jobba på olika nivåer hela tiden
- Måendet bland studerande
- Ny grupp; invandrare språk och kulturskillnader personalens beredskap
- Attityder bland studerande, mindre respekt (räcker ej att vara lärare, man måste förtjäna respekten).
- Det finns ingen värdighet i mycket som uttalas och det är väldigt filterlöst i mångt och mycket.
- Medborgarna har stor insyn i mycket av det som pågår i samhället.
- Men allt fler kommer till tals i många sammanhang. Kommunikationen är allt snabbare och det finns fler möjligheter att ta tillvara allt mer från många fler.
- Snabba beslut kan också vara fördelaktiga.
- studerande behöver allt tidigare välja sin bana, kraven stiger och möjlighet till branschbyte försämras, ökad individualism samtidigt som alla specialbehov skall tas i beaktande
- Tur att de flesta ändå ser på en ljusare framtid
- Media påverkan, lyfter ofta upp det negativa, t.ex. samarbetsförhandlingarna i de olika organisationerna samtidigt som GEA är igång och studerande är mitt i sina val för framtiden
- * akut förändring värderingar klyftan mellan värderingar *personliga värderingar kan bli för framträdande
- Teknik kunskap och acceptans Hur kommer studerandena att välja vad de skall studera i framtiden
- Beredskap att acceptera till en början svagare språkkunskaper.
- AI *blir en ojämn situation för studerande *fortbildnings-möjligheter finns *får våra studerande verktyg för framtidens yrkesliv
- Individcentrerat samhälle, utgår från individens synvinkel, leder till förändrade behov i arbetet, mångkulturell samhälle, ta till vara på insikter från andra kulturer, framtidstro,
- Mera fokus på hållbarhet genomgående.
- Bildning, utbildning, kompetensutveckling blir ännu viktigare för samhället, organisationer och individer.
- Starkare resiliens behövs både av individer och organisationer
- Bättre hantering av demografisk diversitet
- alla vuxna i skolan har en roll i att stärka studerandes framtidstro och hjälpa dem att VÅGA
- Unga studerande tappar framtidstro
- stor omställning för lärares arbete, behöver stöd

Framtidsverkstad 1

PESTELI – insikter gruppernas material

TEKNOLOGISKA

- Monitorering data och individskydd AI kommer att förändra utbildningen
- Utnyttja teknologi för språkstöd
- AI är en möjliggörare och utmaning, teknologiska lösningar bidrar till utveckling
- T: AI ger möjlighet till effektivare administration och mer tid för annat arbete. MEN vi behövr stöd för omställningen.

EKOLOGISKA

- klimatångest bland studerande
- kräver mycket av en organisation. Synliga, vardagliga åtgärder bra som grund, men utmaning att komma vidare, större perspektiv
- klimatångest hos studerande och personal, signalera hur vi jobbar med hållbarheten överlag
- Nya arbetssätt, distansarbete, samhällets utveckling mot ett hållbarhet, gröna och hållbara värderingar, i balans med social hållbarhet, alla kan bidra och göra skillnad för framtiden
- Ekologisk hållbarhet utgör grunden för ett välfungerande samhälle

LAGSTIFTNING

- utmaning att hänga med, men med ett bra samarbete kan vi bevaka det som berör oss
- Nya försöket, ny finansieringslag och mindre pengar, vi kan inte ha en framförhållning
- * skärpta förväntningar *osäkerhet om hur lagstiftningen skärps * reaktionsförmåga, långsiktighet
- AI *I barnskorna *Saknas nationella riktlinjer *Svårt att hinna med i lagstiftningen, eftersom utvecklingen går så snabbt
- Reformen och förändringar i lagstiftningen ger konkreta förändringar

BRANSCHSPECIFIKA

- Problem ute i arbetslivet om ångesten ökar och arbetsförmågan sjunker dvs svårare att hitta arbetskraft
- Fler arbetsinvandrare, med låg svenskakunskap
- Mer språkstöd
- AI *Förvandla alla branscher på sikt *Grunderna är fortsättnings väldigt viktiga
- Anpassa utbildningarna enligt samhällets utveckling och krav, ex. ekologiskt tänkande, branscher påverkas av världsläget
- B: Genom branschspecifika fakta om framtid och utveckling kan vi minska studerandes oro

Framtidsverkstad 1

Sammanfattning av nyckelinsikterna

- Vi lever i en snabbt föränderlig värld, vilket kräver **förändringsledarskap**, **systematiska analyser** och **beredskapstänk** i organisationer. Det finns ett behov av att **stärka ungdomars delaktighet** och anpassa verksamheter efter deras förutsättningar.
- Trots osäkerhet finns möjligheter att bygga en **trygg och positiv framtidssyn**, där **respekt för människan** står i centrum. Det är viktigt att våga fatta beslut och reflektera över stora, komplexa frågor.
- **Politisk och ekonomisk styrning** begränsar ofta utvecklingen av kontinuerligt lärande (KL), samtidigt som **teknologisk utveckling**, särskilt AI och språkteknologi, förändrar förutsättningarna snabbt. Denna utveckling rymmer både **möjligheter och risker** – särskilt kring **personlig handledning** och **trygghet för studerande** i framtidens lärmiljöer.

Framtidsverkstad 1

TÄNK OM

Sammanfattning av insikter

Vi lever i en värld i ständig förändring

- Det krävs förändringsledarskap och ett ständigt beredskapstänk.
- Organisationer behöver ha systematiska analyser och scenarier för att bättre möta osäkerheter.

Delaktighet och förståelse för individen

- Ungdomars delaktighet bör stärkas – verksamheten behöver utgå från deras verklighet och förutsättningar.
- Förståelse och respekt för människan lyfts som en nyckel – inte bara system, utan även människors behov och värde i centrum.

Framtidstro och trygghet

- Det är lätt att fokusera på det negativa, trots att det finns reella möjligheter att skapa en trygg och positiv framtidssyn.
- Alla vuxna i utbildningssystemet har en roll i att stöda framtidstron.

Beslutsamhet och mod

- Det behövs ett klimat där människor vågar och får ta beslut, trots osäkerhet.
- Frågorna som lyfts är stora och komplexa, men deltagarna upplever det värdefullt att reflektera över framtidens behov.

Politisk och ekonomisk påverkan

- Politisk och ekonomisk styrning påverkar möjligheten att säkerställa kvalitativt kontinuerligt lärande (KL).
- KL-aktörer har svårt att ta ekonomiska risker för utveckling, vilket kan hämma innovation.

Teknologisk utveckling och AI

- Teknologisk utveckling, t.ex. språkteknologi och AI, kan snabbt förändra marknaden för lärande.
- AI möjliggör i princip studier utan lärare – vilket väcker frågan: hur säkerställer vi att studerande får personlig handledning, stöd och trygghet?
- Teknologin är både en stor möjlighet och ett potentiellt hot, vilket kräver genomtänkt strategi.

Framtidsverkstad 1

TÄNK OM

Gruppernas material

Tänk om utvecklingen går mycket snabbare än vi tror...

- Tänk om trenden är betydligt positivare än man tror, är vi förberedda?
- *I vilka branscher blir detta aktuellt? *Smarta systemkräver mera samarbete *Borde alla kunna grunderna i programmering? *Serveringsrobotar i restaurang
- Flexibilitet, acceptans, anpassa sig, resiliens

Tänk om en ny teknik eller policy förändrar förutsättningarna helt...

- Bundet till hurudan förändring eller policy som sker, ekonomiska begränsningar påverkar verksamheten

Tänk om samhällets värderingar förändras radikalt...

- Inte statisk, förändras ju hela tiden
- polariseringstrend, hur påverkas vi?
- Trender från Sverige, t.ex. gängbildning, rasismen ökar
- Vem vårdas? Fostrande biten kommer att finnas kvar
- Rollen skulle fortsättningsvis vara utbildning, behov av anpassning

Tänk om vår målgrupps behov ser helt annorlunda ut om 5 år...

- Vi vet att de kommer att se annorlunda ut, men hur vet vi inte
- Kommer vi att kunna bevara godtrogenheten och är vi tillräckligt förberedda på att se vilka förändringar borde göras.
- hela personlen med i farmtidsarbetet för att få alla med i den snabba framtidsberedskapen som behövs på bred front
- Våra studerande har lägre baskunskaper/förutsättningar för AI-världen/digitalisering än vad vi antar
- Ständig pågående utvärdering

Framtidsverkstad 1

TÄNK OM

Gruppernas material

Tänk om vi har blinda fläckar i hur vi tolkar trenden...

- skrämmande! med tanke på den digitala världen, redan det hur man får tag på varandra
- Yrkesutbildningen kan snabbt göra förändringar och reagera på behov
- En tillbakagång från våra digitala möjligheter och hur det här hanteras.
- Nya säkerhetsoch krisplaner. Borde beaktas redan i detta skede? Strategi och ledning hur man gör.
- Hur påverkas framtidstron?
- Ryssland invaderar Finland studerande och personal kommer att bli inkallade. Kan vi eller hur kan vi fortsätta vår verksamhet. Inga hela examen, mera snuttifiering och kanske underhåll. Hur ser arbetslivet runt omkring oss ut?
- att fortsättningsvis satsa på den ekologiska hållbarheten trots kriser
- Beredskapstanke i utbildningen, skall vi undervisa gamla analoga kunskaper?
- Digital verksamhet utgör en sårbarhet, eldistribution, Erfarenhet bidrar till anpassning och resiliens

Tänk om vi vill vara en pionjär i stället för att reagera på förändringar...

- Resurser för att vara en pionjär finns inte, tiden går att sköta det vardagliga
- Modiga beslut
- Analysarbete kring utveckling, uppdaterade, innovation

Tänk om en kris (global, lokal eller digital) förändrar allt över en natt...

- Vi är väldigt godtrogna och inte kanske tänkt oss in i t.ex. att vi inte kan kommunicera digitalt.
- Vem borde vi inte lyssna på?
- Hur lyssnar vi på all den information som kommer från t.ex. some. Hur ser det ut om olika generationer lever i väldigt olika förståelse
- Behöver ha ögonen öppna

Framtidsverkstad 1

TÄNK OM

Gruppernas nyckelinsikter

- Vi lever i en värld som förändras Förändringsledarskap
- 1) Det finns behov av systematiska analyser och där det finns olika scenarier. Bygga upp en organisationsberedskap. Hela tiden ha ett beredskapstänk. 2) Ungdomars delaktighet kunde stärkas och verksamheten anpassas till deras förutsättningar.
- Samtidigt som framtidstron hos de flesta är positiv, så koncentrerar vi oss lätt på det negativa. Egentligen har vi möjligheterna och förutsättningarna att stöda/skapa en trygg och positiv framtidssyn.
- Förståelse och respekt för människan
- Våga/få ta beslut!
- Stora frågor, utmanade att svara konkret Nyttigt och lärorikt att tänka på och reflektera över framtidens utveckling och behov
- 1: Politisk och ekonomisk styrning påverkar möjlighet att säkerställa kvalitativ KL. Anordnar fältet för KL kan ej ta stora risker (ekonomiska) för att utveckla KL 2: Teknologisk utveckling (t.ex. språkteknologi) kan förändra "marknaden" snabbt. Denna utveckling kan vara både en stor möjlighet och en hotbild.
- AI utvecklas så att det i princip är möjligt att studera utan lärare hur garanterar vi att studerande ändå får behovet av personlig handledning, stöd och trygghet garanterat

Framtidsverkstad 1

Valda trender

Grupperna valde sammanlagt
7 olika trender att analysera

Betydelsen av medie- och informationskunnighet ökar

Desinformation och komplex information ökar behovet av kritiskt tänkande och informationskompetens.

Arbetslivets transformation accelererar

Nya teknologier, värderingar och arbetssätt förändrar vad arbete är och hur det organiseras.

Teknik blir alltmer integrerad i vardagen

Teknologin påverkar alla delar av samhället och blir en oskiljaktig del av vardag, beslut och relationer.

Befolkningen åldras och diversifieras

Vi blir allt äldre och mer mångfacetterade. Detta förändrar samhällsstrukturer, tjänstebehov och värderingar.

Mellan framtidstro och oro – ansvar i förändring

Framtidsbarometerns dubbla signaler syns också här: viss oro och osäkerhet, men samtidigt tro på att man kan påverka. Världsoro, klimatutmaningar och extrema åsiktslägen väcker både samarbetsvilja och ansvarstagande.

När arbetsliv och undervisning flätas samman

Flera insikter visar hur förändringar i arbetslivet snabbt spiller över på utbildningen – från teknikanvändning (t.ex. Excel i VVS-firmor) till förändrade yrkesroller och ökade krav på informationsanalys, prioriteringsförmåga och flexibilitet.

Flexibelt lärande – smått, snabbt och kontinuerligt

Mikrolärande, anpassning till individers behov och livssituation, samt användning av ny teknik för validering (t.ex. blockchain), lyfts som framtidens sätt att möjliggöra livslångt lärande utan att det kräver stora tidsmässiga insatser.

Framtidsverkstad 1

Futures Wheel

Konsekvenser på kort sikt – sammanfattning

Utbildning och studerande i förändring

- Fokusering på studier lider – studerande har svårt att hålla koncentrationen i en snabbföränderlig värld.
- Uthållighet och tålamod efterfrågas allt mer hos studerande.
- Det behövs anpassning till individens behov, intressen och förutsättningar, samt förståelse för att unga ser tidsperspektiv annorlunda – för dem är kort sikt ofta långsiktigt.
- Identifiering av relevanta examensdelar ses som ett sätt att skapa möjligheter.
- Små uppdateringar i kursinnehåll kan möta lokala och regionala behov.

Teknologi och dess bieffekter

- Teknisk utveckling skapar krockar med värderingar i vissa branscher.
- Generationsklyftor förstärks av snabb teknologisk utveckling.
- Digitala verktyg tar tid – svårighet att hinna med, lära sig och använda dem effektivt.
- Det sker ständig förändring i bakgrunden, men verksamheterna hinner inte alltid med.
- Ökad medvetenhet om AI, fake news och maktkoncentration är nödvändig.

Arbetsliv och personalfrågor

- Effektivare samarbete med arbetslivet eftersträvas.
- Det finns ett ständigt behov av kompetensutveckling, inte bara inom AI, utan också brett.
- Behov att beakta personalens åldersstruktur i relation till arbetskraftsförsörjning.

Risker och möjligheter

- Polarisering lyfts som en risk – både socialt och teknologiskt.
- Viktigt att föra en nyanserad diskussion och inte lägga ord i ungdomars mun – lyssnande och dialog behövs.
- Trenduppföljning bör inkludera bieffekter, inte bara huvudtrender.
- Det är viktigt att testa nya trender, analysera effekter och dela lärdomar systematiskt.

Framtidsverkstad 1

Futures Wheel

Konsekvenser på medellång sikt – sammanfattning

Kompetensutveckling och lärande i förändring

- Nyckelkompetenser som analytiskt och kritiskt tänkande blir allt viktigare – dessa bör genomsyra utbildningen på bred front.
- Utbildningen kommer att behöva reagera snabbare på arbetslivets behov, samtidigt som studenter ges tid att mogna och lära i egen takt.
- Betoning på positivt tänkande, samhällelig påverkan och livslångt lärande som grundhållningar.
- Fostrande uppdraget inom utbildning förblir relevant, oberoende av teknisk eller ekonomisk utveckling.
- Lärande på arbetsplatsen och möjlighet till branschbyte ses som viktiga vägar vidare för individ och samhälle.

Utveckling av arbetssätt och metoder

- Behov att harmonisera arbetssätt i organisationen – idag används för många metoder parallellt.
- Nya verktyg kräver utvecklade arbetssätt och beredskap för agilare processer, t.ex. för att skapa nya utbildningar snabbt.
- Vikten av forskningbaserad kvalitetsgranskning lyfts fram.
- För att skapa samsyn bör organisationer ta fram gemensamma linjer, t.ex. för hur man arbetar med kritiskt tänkande.

Samarbete och nätverk

- Det behövs ett intensivare samarbete mellan arbetsgivare och utbildningsanordnare.
- Konkurrensen mellan utbildningsaktörer förväntas öka.
- Minskad fysisk rörlighet (t.ex. resande) ökar effektiviteten men begränsar möjligheter till nätverkande och djupare intryck.

Arbetslivets förväntningar

- Arbetslivet kommer att förvänta sig att utbildningen hänger med utvecklingen och levererar kunnig personal.
- Frågan väcks: vilka typer av arbetstillfällen kommer att finnas i framtiden?
- Ökad fokus på effektivare resurser och studiemöjligheter, särskilt genom digitala lärmiljöer och flexibilitet.

Teknologiska och sociala perspektiv

- AI skapar nya frågor: kan vi lita på beslut som fattas av AI?
- Tekniken får inte ta över på bekostnad av mänskliga relationer och sociala kompetenser.
- Risk att många intryck leder till brist på fokus – digital överbelastning är en utmaning.
- Flerspråkiga målgrupper kräver särskild uppmärksamhet i utbildningsutveckling.

Framtidsverkstad 1

Futures Wheel

Konsekvenser på lång sikt – sammanfattning

Samhällsförändring, värderingar och generationer

- Det krävs acceptans för att samhället förändras – utbildning behöver stötta förmågan att hantera information, snarare än att motverka nya sätt att ta till sig den.
- En motreaktion från nästa generation är möjlig – dagens ungdomar som framtida föräldrar kan vilja något helt annat för sina barn.
- Värderingar spelar roll, inte bara tekniken – socialt kapital, jämlikhet och hållbarhet ses som viktiga vägledande principer.

Lärande, utbildning och kompetens

- Fortbildning för personalen måste hållas aktuell i takt med utvecklingen.
- Ökat behov av påbyggnadsstudier och att möta dem som redan har examen.
- Nya utbildningsformer som bättre passar vuxenstuderande, t.ex. flexibla och skräddarsydda lärtigar/examina, kommer att behövas.
- Det finns en risk att kreativitet och innovation minskar om man inte möts fysiskt.

Teknikens roll i framtiden

- Utmaning att avgränsa vad som är mänskligt viktigt att göra, och vad som kan lämnas till AI och teknik.
- Frågan väcks om nuvarande medier ens kommer att finnas om 5–10 år.
- Hur kan vi skapa inkluderande digitala miljöer för alla, oavsett bakgrund eller kompetens?

Arbetslivets utmaningar och möjligheter

- Framtidens arbetsmarknad måste hantera:
- Generationsklyftor och behovet av samsyn på arbetsplatsen.
- Tillgång till arbetskraft inom bristyrken, som naturbruk.
- Plats för äldre i arbetslivet – hur säkerställs deras roll och möjligheter?
- Konkurrens mellan utbildningsanordnare kommer sannolikt att öka.
- Flerspråkiga målgrupper behöver bättre stöd och anpassning i utbildningssystemet.

Framtidsverkstad 1

Sammanfattning av nyckelinsikterna

- **Självledarskap, kritisk förmåga och emotionell intelligens** blir allt viktigare i ett arbetsliv där teknik och AI tar över rutinuppgifter. Utbildningen bör då fokusera på det som är **unikt mänskligt**, samtidigt som **nya sätt att ta till sig information** ses som en styrka.
- Utvecklingen kräver att vi **förnyar arbetssätt**, samarbetar mer inom och mellan organisationer, och **hanterar förändring gemensamt och kontinuerligt**.
- Behovet av **flexibla och delbaserade lärvägar** växer, särskilt när alla i framtiden förväntas ha minst en andra stadiets utbildning. Vi måste också lyssna på studerande, **förstå deras tidsperspektiv och oro**, och stötta dem med rätt verktyg.
- Samtidigt väcks frågor om **kompetensförsörjning**, **äldre på arbetsmarknaden** och hur vi **samarbetar istället för att konkurrera**.

Framtidsverkstad 1

Futures Wheel

Gruppernas alla nyckelinsikter

- Nya sätt att motta information skall ses som en styrka
- Behov av självledarskap ökar på olika nivåer Behov av att öka detta kunnande i ett föränderligt arbetsliv som kräver självledarskap
- 1. Förnya vårt sätt att jobba så att vi kan fokusera på väsentligheter och använda teknik / AI på rätt sätt 2. Sociala kompetenser och EI blir ännu viktigare och vi måste skapa förutsättningar för att utveckla dessa
- När tekniken tar över en allt större del av arbetsuppgifterna så ska vi inom utbildningen stärka det som är unikt för människan.
- 1) I framtiden kommer alla ha en andra stadiets utbildning, då behöver vi utveckla verksamheten så att vi kan tillgodo se behovet av fortbildning, sett till samhället och individen. 2) Fokusera mera på delar av examensdelar och examensdelar, istället för hela examina, sett till det kontinuerliga lärande
- 1) Behov av att hantera detta gemensamt inom hela organisationen och kontinuerligt 2) Vi vet inte hur detta kommer att se ut om bara några år i och med att utvecklingen går framåt så snabbt
- Finns det plats för äldre på arbetsmarknaden? Finns det kompetent arbetskraft till nödvändiga yrken?
- Förmåga att kritiskt granska behövs!
- Studerandes tidsperspektiv är annorlunda. De behöver verktyg för att hantera oro för nutid och framtid. Vi behöver lyssna på dem.
- Hur kan vi samarbeta mera och dra nytta av varandra istället för att konkurrera med varandra?

Framtidsverkstäder

Sammanfattning av mellanuppgiften

Deltagarna samtalade med en kollega utanför den vanliga samarbetsfären och delade insikter från verkstaden. Samtalet syftade till att fånga nya perspektiv och kopplingar till den egna verksamheten. Reflektionerna sammanfattades som underlag inför nästa steg i processen.

Det finns en stark vilja att hitta balans mellan tradition och förnyelse, stärka framtidens kärnkompetenser och utveckla strukturer för lärande och omvärldsanalys – utan att tappa bort människans roll i en snabbt digitaliserad värld.

Teknologins möjligheter och risker:

- Teknologisk utveckling och AI går snabbt framåt. Tekniken behöver ses som ett komplement, inte som styrande. Samtidigt finns oro för hur AI påverkar framtidens lärande och vilka mänskliga kärnkompetenser som behöver bevaras, såsom kritiskt tänkande, kreativitet, arbetsmoral och tålamod.

Skolans roll i en föränderlig och osäker värld:

- Skolan har en viktig uppgift som trygg plats i en instabil värld. Att kunna skapa stabilitet och bygga resiliens lyfts fram som centrala framtidsuppgifter.

Omvärldens ökade tyngd och behovet av struktur:

- Omvärldens påverkan på verksamheten ökar snabbt. Det finns ett behov av att utveckla lärarnas förmåga att göra strukturerad omvärldsanalys och sälla bland stora informationsmängder.

Sociala förändringar och utbildningens nya krav:

- Relationen mellan studerande och personal har förändrats, delvis på grund av pandemin och sociala medier. Dessutom ifrågasätts hur utbildning kan förbli jämlik och relevant i en snabbt föränderlig värld där välfärdsmodeller och utbildningens finansiering förändras.

Arbetsätt och verktyg för framtiden:

- Strukturerade arbetsätt och gemensamma digitala plattformar (som Miro) uppskattas särskilt i geografiskt utspridda organisationer, eftersom de underlättar gemensamt lärande och samarbete.

Framtidsverkstad 2

Valda framtidskompetenser

De tre mest valda kompetenserna är:

- Resiliens och flexibilitet – hantera förändring, stress och motgångar
- Komplex problemlösning – hantera nya utmaningar i snabbt föränderlig miljö
- Etisk kompass – kunna navigera moraliska frågor i en komplex värld

Samarbete och mellanmänsklig kompetens

Samverkansförmåga
– arbeta effektivt i mångsidiga team,
även på distans

Personliga färdigheter och inre förmågor

Resiliens och flexibilitet
– hantera förändring, stress och motgångar

Personliga färdigheter och inre förmågor

Nyfikenhet och lärlust
– driva sin egen utveckling och utforska nytt

Analytiska färdigheter:

Komplex problemlösning
– hantera nya utmaningar
i snabbt föränderliga miljöer

Teknologiförståelse och tillämpning

Dataförståelse
– kunna tolka och använda data för beslut

Teknologiförståelse och tillämpning

AI- och teknologikompetens
– förstå och använda nya teknologier

Framtidskompetenser och omvärldsförståelse

Ekologiskt tänkande och hållbarhet
– förstå systemiska miljö- och klimatfrågor

Framtidskompetenser och omvärldsförståelse

Etisk kompass
– kunna navigera moraliska frågor
i en komplex värld

Framtidskompetenser och omvärldsförståelse

Framtidstänkande / futures literacy
– förmåga att föreställa sig
och arbeta med olika framtider

Framtidsverkstad 2

Sammanfattning

av hur stärka framtidskompetenser

- **Kritiskt tänkande, etik och källkritik** lyfts fram som avgörande för att kunna navigera i en AI- och datadriven framtid utan att förlora mänskliga värden.
- **Emotionell intelligens**, lugn och förmåga att hantera komplexitet anses viktiga egenskaper i en snabbt föränderlig värld – liksom mod att agera även i osäkerhet.
- **Förmågan att samarbeta över kompetensgränser** betonas – ingen kan allt, men tillsammans kan man mycket.
- **Datakompetens och framtidssyn** behövs för att fatta hållbara beslut och kunna styra verksamhet utifrån analys snarare än magkänsla.
- **Undervisningsnära kompetenser** som att skapa verklighetsnära uppgifter, låta studerande göra misstag och tänka i flera lösningar är centrala för framtidens lärmiljöer.
- **Förmåga till snabb anpassning** nämns särskilt i relation till förändrade politiska och ekonomiska ramar, såsom finansieringsmodeller.

Sammanfattning av nyckelinsikterna:

- Balans är centralt – mellan teknik och människa, fakta och känsla, lugn och förändring.
- Skolan har en viktig roll som bärare av hopp och trygghet, även i utmanande tider.
- Det krävs aktivt agerande och pedagogik som utgår från komplexa, verkliga problem och ämnesövergripande arbete.
- Människan styr tekniken – inte tvärtom. Behov och värderingar ska vägleda hur vi använder verktygen.
- Många insikter var scenario-oberoende, vilket visar att vissa framtidskompetenser är relevanta oavsett hur framtiden utvecklas.

Framtidsverkstad 2

Culture Map

Grupp 1: YA

Vision: En förändringsmodig organisation

Resultat:

- Kvalitativ undervisning som ger framtidsberedskap och framtidskompetens med tro på framtiden. = Utbildning i världsklass
- Kunniga, företagsamma och modiga
- Resiliens, välmående, stresstålighet
- Hur tar vi tillvara det vi lär oss i motgångar?

Beteenden:

- Kompetens och kunnande ger förändringsmod
- Aktiv Förberedda på förändring
- Odla nyfikenhet -> försökskultur
- I en föränderlig omvärld behöver vi ha arbetssätt som gör att vi hela tiden är aktiva med vår omvärldsanalys.
- Reflektion Försök och misstag

Strukturer:

- Systematik i framtidsanalys -> Resursering Rutiner och ansvarsfördelning
- Konstant förändringsprocess -> prioritet med ständig utveckling
- Källkritik och kritiskt tänkande. Vad är realistiskt?

Tankesätt:

- Etik och värderingar med i processen.
- Hållbarhet på olika nivåer
- Människosyn Studerande i centrum
- Mod och framtidstro
- Öppen och tillåtande miljö

Nyckelinsikt: Framtidstro är en bärande kraft och ansvarstagande behövs för trygghet. Vi behöver förmedla hoppfullhet till våra studerande.

Framtidsverkstad 2

Culture Map

Grupp 2: Axxell

Vision: Finlands bästa yrkesutbildning

Skapa en kultur där kontinuerligt lärande är närvarande och i fokus för det dagliga lärandet. Det ska finnas också i ledarskapet. Accelerera kompetensutveckling med hjälp av AI.

Resultat:

- Att våra metodval ligger i tiden
- Att vi utbildar sådana som arbetslivet behöver
- Att vi är nära våra studerande. Att vi är människor som jobbar för andra människors

Beteenden:

- Mera utrymme för att skapa nya mallar och innovationer
- Förmåga att diskutera och argumentera- Behövs ett rikt ordförråd för att du ska kunna uttrycka dig.
- Förstår vi oss på de studerandes sätt att vara i vår vardag? Hur de resonerar om olika saker?
- Bättre på att dra nytta av studerandes kunnande
- Ställa krav på våra studerande. (Som förbereder dem för arbetslivet)
- Källkritik borde vara vad som finns i källan, inte varifrån informationen tagits
- Använda AI som hjälp för att ta fakta. Att vi gör beslut baserat på fakta och inte på känsla.
- Etiska användningen av AI. Faktagranska det.
- Man måste också ha förståelsen för det som AI gör
- Vad betyder det att göra ett arbete ordentligt, t.ex. noggrannhet, uthållighet, öga för det du gör. I detta kan AI inte hjälpa oss. Här har skolan en roll att lära ut dessa kompetenser.

Strukturer:

- Mjuka värden behövs och är sådant som inte kan ersättas av AI.
- Läraren blir ännu mer handledaren. Diskussionen blir allt viktigare.
- Felmarginaler måste finnas i alla situationer
- Vi behöver tid för att vara varandras bollplank
- För att kunna göra misstag, behövs också tid. Man behöver analysera det - varför fungerade det inte så som man trodde att det skulle fungera

Tankesätt:

- Psykologisk trygghet behövs
- Tillit och ansvar
- Svaren är inte alltid svart-vita. Vi behöver kunna resonera oss fram till lösningar.
- Vårt tankesätt borde vara att misstag inte är något negativt, utan en möjlighet att lära sig.
- Våga göra misstag. Tillåtet att göra misstag. Vi behöver skapa trygghet för att vi ska våga göra fel.
- Logiskt tänkande

Nyckelinsikt: Tillåtet att göra misstag, för via dem lär vi oss mest. Transformativt lärande - lära bort och lära nytt.

Framtidsverkstad 2

Culture Map

Grupp 3: Novia & ÅA

Vision: En forskningsbaserad utbildning som stöder människa, arbetsliv och samhälle - lärande och bildning i fokus

Resultat:

- Alla ges samma möjlighet till en framgångsrik bildningsväg, oavsett socioekonomisk bakgrund
- Det är naturligt att kontinuerligt utveckla sina kompetenser och färdigheter - både som individer och organisationer

Beteenden:

- Tillgången till utbildning bör bevaras som en medborgerlig rättighet för alla
- En större diversitet och kreativitet tillåts

Strukturer:

- Goda verksamhetsförutsättningar, stabil ekonomi
- Anpassning till samhällsutveckling och föränderlig befolkningsstruktur

Tankesätt:

- Jämlikhet Lika möjligheter för alla Oberoende vetenskap och högre utbildning Tillåtande kultur i utbildning

Nyckelinsikt: Våga se kritiskt! Undvika institutionalisering!

Framtidsverkstad 2

Culture Map

Grupp 4: Prakticum

Vision: Vi möjliggör -"Bli ditt bästa jag och nå din potential"

Resultat:

- Partnerskap med arbetslivet
- Utbildning som leder till sysselsättning eller fortsatta studier
- Nöjda kunder
- Stolta alumner

Beteenden:

- Kundorienterad verksamhet
- Tydliga och resultat-orienterade processer
- Empati och respekt
- Framtidssyn i verksamheten

Strukturer:

- Hållbar ekonomi
- Klara strukturer, ramar & förväntningar
- Kunnig personal
- Flexibilitet, men med ramar

Tankesätt:

- Ansvar för sitt jobb, sig själv och sin omgivning
- Intresse och nyfikenhet
- Jag kan lära mig det jag vill
- Sunda, etiska och hållbara värderingar

Nyckelinsikt: Framtiden i fokus. Alla utbildningsanordnare finns till för att coacha människor till sitt bästa jag.

Framtidsverkstad 2

Prototyp Grupp 1: YA

Prototyp: Möjlighetsbarometern

Målsättning:

- Hitta nya utvecklingsmöjligheter genom att analysera behov regelbundet
- Tidshantering Forskning Rapporter och information från ministeriet, UBS osv
- Förändringsmod Att hitta verktyg och metoder som hjälper oss med förändringsberedskap

Vad gör vi?

- Riskanalys görs
- Bredare "möjlighetsanalys" med olika linser Vad kan vi göra för att utvecklas som organisation eller verksamhet?

Utvärdering:

- Förändrings-kultur
- Mod att leda Hur kopplar vi uppföljning till handling?

Nyckelinsikt: Möjlighetsanalys

Framtidsverkstad 2

Prototyp Grupp 2: Axxell

Prototyp: Lära av varandra => Skapa lärgrupper => Vår personal bli självlärande

Målsättning:

- Kan du så bra att du kan lära en kollega?
- Kartläggning av de digitala kunskaperna har gjorts inom Axxell. Utgående från det håll Peter och Nina AI-utbildning
- Jobba mer strukturerat med våra målsättningar; digitalisering
- Skapa möjlighet till fortbildning, kompanjonskap gällande digitalisering
- IT-utbildning på olika nivåer behövs
- Inga papperslappar används mera, all intern kommunikation går via digitala kanaler
- Förståelse för den utveckling som sker inom data för tillfället och hur det påverkar den egna branschen.

Vad gör vi?

- Skapa minigrupper

Utvärdering:

- Vilken nivå vill vi uppnå inom Axxell?
- Hur följer vi upp att det här verkligen genomförs?
- Ska vi schemalägga detta?
- Olika nivåer behövs för olika arbeten inom Axxell.

Nyckelinsikt: Lära av varandra för att bli självlärande. Organisationen har mycket i sig. Skaka om lite och så gör vi samma sak på ett lite annorlunda sätt och då är organisationen mogen för det

Framtidsverkstad 2

Prototyp Grupp 3: Nova & ÅA

Prototyp: Gemensam omvärldsanalys inom högskolorna

Målsättning:

- Samarbete med grund i gemensam målgrupp. Undvika dubbelarbete, ge rum för nya idéer, kostnadseffektivitet

Vad gör vi?

- Regelbunda gemensamma framtidsverkstäder: ledning, ämnesspecifika Skapa strukturer som främjar samarbete framom konkurens

Utvärdering:

- Bättre resultat: examina, hållbar ekonomi, forskningsanslag

Nyckelinsikt: Det finns potential till utökat samarbete mellan högskolorna

Framtidsverkstad 2

Prototyp Grupp 4: Prakticum

Prototyp:

Målsättning:

- Möjliggöra att studerande når sitt bästa jag
- => bättre finansiering i om prestationer och nöjdare kunder

Vad gör vi?

- Alternativa möjligheter på branscher med större volymer

Utvärdering:

- Arvo- enkäten i slutet av studierna
- Genom att skapa relation till studerande få veta vad de tycker

Nyckelinsikt: Skapa ett förtroende och en relation till varje studerande

Framtidsverkstäder

Feedback på prototypen

Sammanfattning

Deltagarna utvecklade en idé eller åtgärd och samlade in feedback från en kollega och reflekterade över vad som fungerade och vad som kan utvecklas vidare.

- **Samarbete kräver mervärde**
 - För att samarbeten ska fungera behöver de upplevas som relevanta och ge konkret nytta.
- **Ekonomisk verklighet påverkar utvecklingsviljan**
 - Osäkerhet kring resurser gör det svårt att prioritera utvecklingsarbete utanför basverksamheten.
- **Lösningarna finns ofta redan i organisationen**
 - Det handlar om att synliggöra, frigöra och använda befintlig kompetens och erfarenhet – inte alltid att uppfinna nytt.
- **Små förändringar kan skapa stor rörelse**
 - Att pröva att göra något bekant på ett nytt sätt kan ge oväntade insikter och driva innovation.
- **Sjävlärande kräver stödjande struktur och kultur**
 - Verktyg, tid och ledarskap som främjar lärande behövs för att ambitioner ska bli verklighet.
- **Fördjupad förståelse för individers behov**
 - Behov av att öka kunskap om differentiering, anpassade lärmiljöer och vad olika studerandegrupper behöver.
- **Följ upp effekterna – styr mot rätt mål**
 - Säkerställ att det ni gör verkligen leder till önskade resultat – koppla visionen till konkreta, tidsbundna mål.

Framtidsverkstad 3

Prototyp Grupp 1: YA

Prototyp: Fortsättning på möjlighetsbarometer

Målsättning:

- Framtidsspiral; bättre riktning på verksamheten och bättre framförhållning
- Rätt innehåll i utbildningen, jobba mot framtidens kompetensbehov, motivationshöjande för personal, studerande och arbetslivet

Vad gör vi?

- Frukostspaning, framtidsverkstäder för personalen och studerande,
- Gemensam plattform för framtidstrender, organiserad input, kategorier, just nu-på längre sikt, datanalis med hjälp av AI
- Stående punkt i möten bland/med ledningen, framtidstrender i varje examensdel
- Vem äger processen kring framtidsspaning? Organiserat med årsklocka, inplanerat och schemalagt, ger förutsättningar för att kunna jobba med framtidsspaningen
- De som beslutar om möjligheterna skall också vara med i framtidsspanings-arbetet, Ministeriet, UBS, styrelser
- Regionala framtidsträffar med arbetslivet, kan också genomföras som gemensam med annan yrkesskola

Utvärdering:

- Framtida förändringen kopplas till målsättningen eller processen, med enkät, mentimeter eller annat passligt digitalt verktyg

Feedback från gästen: Delvis samma tankar vid Prakticum, samla expertis från alla parter (personal, studerande, styrelsen mm), nyhetsbrev, statistik, använda AI för analys, viktigt att nån äger processen, målsättningen kopplad till strategin

Framtidsverkstad 3

Prototyp Grupp 2: Axxell

Prototyp: x

Målsättning:

- UBS vartåt far läroplanerna?
- Vilka är våra intressenter? Intressentanalys
- Skillnader i omvärlden för lärare och studerade. Vi behöver förstå ungdomarnas värld bättre
- Vad vill arbetslivet
- Vad är behoven för samhället och skolan och arbetslivet?
- Vem är det som studerar hos oss?
- Hur kan vi samarbeta med regionerna?

Utvärdering:

- VAD KAN VI GÖRA? Begränsningar. Vi kan inte göra allt
- HURDANA BEHÖVER VI VARA? Målmedvetenhet
- HURDANA BEHÖVER VI VARA? Wild and crazy - våga komma med idéer. Att man vågar vara crazy
- VAD VILL VI VARA? Hurdana studerande vill vi utexaminera?
- Samarbete med utomstående
- Hur kan vi samarbeta mellan skolorna?
- Kunskap om framtidskompetens behövs bland personalen
- Benchmarking
- Vad ligger i tiden, trender, utmaningar möjligheter

Feedback från gästen: Väldigt liknande som diskuterades inom YA. Viktigt att komma ihåg studerande. Bra att ha fastställda tidpunkter när man checkar. Vem äger processen? Vem driver den vidare? YA och Axxell vill gärna samarbeta!

Vad gör vi?

- INRAMNING Målmedvetens satsning. Gemensamt mål för alla enheter
- ORGANISERING Framtidsgeneral
- Vem ska fundera på det här? Hur ska vi få alla engagerade? Vem, när hur?
- Teoretiska och praktiska möjligheter, ekonomiska förutsättningar
- RESURS / ARBETSSÄTT Estetiskt verktyg där vi kan sätta in idéer
- HUR? Ett område per månad
- Hur får vi med studerande?
- Basera framtidsplaner på modeller som forskningen baserar sig på
- Ekologiska saker
- HUR OFTA? Hur ofta ska vi checka? Vilket är behovet?
- ARBETSSÄTT Framtidssyn som tema på team-möte Team
- Branschspecifika genomgångar behövs.
- Borde vi satsa på ett område - arbetslivet, hållbarhet, hälsa och välbefinnande eller ekonomi
- HUR OFTA? 1-2 gånger check per skolkår
- Borde det synas i SOME?
- Hur gör vi alla i personalen delaktiga?
- Kan vi expandera? Lovet vi sökt
- Styr kvalitetsledningssystemet oss för mycket?
- Kvalitetssystemet och koppla till det
- Gör vi alls det vi borde eller borde vi göra något helt annat

Framtidsverkstad 3

Prototyp

Grupp 3: Novia

Prototyp: Omvärldsanalys

Målsättning:

- Regelbunda gemensamma framtidsverkstäder: ledning, ämnesspecifika Skapa strukturer som främjar samarbete framom konkurens

Vad gör vi?

- Årligt konferens utgående från Journal Clubs och presentation av olika resultat och metoder
- Journal Clubs - akademisk bokcirkel. Samankomster för diskussion utgående från artiklar
- Studerande får beskriva hurdana de kommer att vara när de är i vår ålder
- Town Hall med framtidstema
- Internt FUI projekt med studerande, kurs och/eller examensarbete

Utvärdering:

- Mätning av förändring komplicerad för vi vet inte hur framtiden ser ut och iom det utmanande att identifiera rätta parametrar

Feedback från gästen: Bokcirkel och studerande beskrivning intressant. Viktigt även att förbereda studerande för hur vara i en arbetsgemenskap och vilket stöd den ger.

Framtidsverkstad 3

Prototyp

Grupp 4: Prakticum

Prototyp:

Målsättning:

- Höja kvaliteten i undervisningen
- Förankra omvärldsanalysen som metod i organisationen
- Skapa en effektfull strategi
- Ekologisk omställning

Vad gör vi?

- Ägare, studerande, styrelse etc. Samla expertis från olika områden för att få en sann lägesbild,
- Källor till omvärldsanalysen: Nyhetsbrev med information om kommande lagstiftning, statistik, kommande samhällsförändring etc.
- Olika former av samarbete: med vem?
- Sitras heikot signaalit.
- Gemensamt diskussionsforum och insamling av svaga signaler för hela ULG
- Idéer från andra gruppen: I framtiden en utnämnd processägare för omvärldsanalys, AI som sammanställer omvärldsdata. Spiraltänket kan vi ta med oss.
- Regelbundet följa upp trender: vad behöver vi göra?
- Personaldag med cirkus eller scifitema: grupparbeten i blandade grupper och göra t.ex. PESTLE
- Teams: framtidsgruppen

Utvärdering:

- Olika kundgrupper eller nya kundgrupper
- Vilka studerandeprofiler har vi?
- Förverkligande av grön och digiomställning
- Kontinuerligt utvärdera om vår omvärldsanalys är korrekt.

Feedback från gästen: Bra att göra alla delaktiga. Viktigt med uppföljningen och tydliga mål som inte är för stora/delmål. Samarbete mellan utbildningsanordnarna.

Framtidsverkstad 3

Cirkulär feedback

- Delvis samma tankar vid Prakticum, samla expertis från alla parter (personal, studerande, styrelsen mm), nyhetsbrev, statistik, använda AI för analys, viktigt att någon äger processen, målsättningen kopplad till strategin
- Väldigt liknande som diskuterades inom YA. Viktigt att komma ihåg studerande. Bra att ha fastställda tidpunkter när man checkar. Vem äger processen? Vem driver den vidare? YA och Axxell vill gärna samarbeta!
- Bokcirkel och studerande beskrivning intressant. Viktigt även att förbereda studerande för hur vara i en arbetsgemenskap och vilket stöd den ger.
- Bra att göra alla delaktiga. Viktigt med uppföljningen och tydliga mål som inte är för stora/delmål. Samarbete mellan utbildningsanordnarna.

Framtidsverkstad 3

Roadmap

YA

Samlar in;
kontinuerlig
insamling
exempelvis i
samband med
handledningsbesök
och yp, alla deltar

Analys; 1 ggr/år till en
början tills vi är varma i
rocken, därefter 2 ggr/år,
en viss utsedd grupp
analyserar på strategisk
nivå av materialet under
en dag i juni och vid slutet
av året, används för nästa
års planering

**Koppla till
verksamhet
sutveckling/
planering;**

**Behov av
stöd; kollegial
delning av
olika modeller**

Kommunicera åtgärder;
Hur vi jobbar med
möjlighetsbarometern,
marknadsför vilka yrken
som kommer att behöva
arbetskraft 3-5 år
framöver

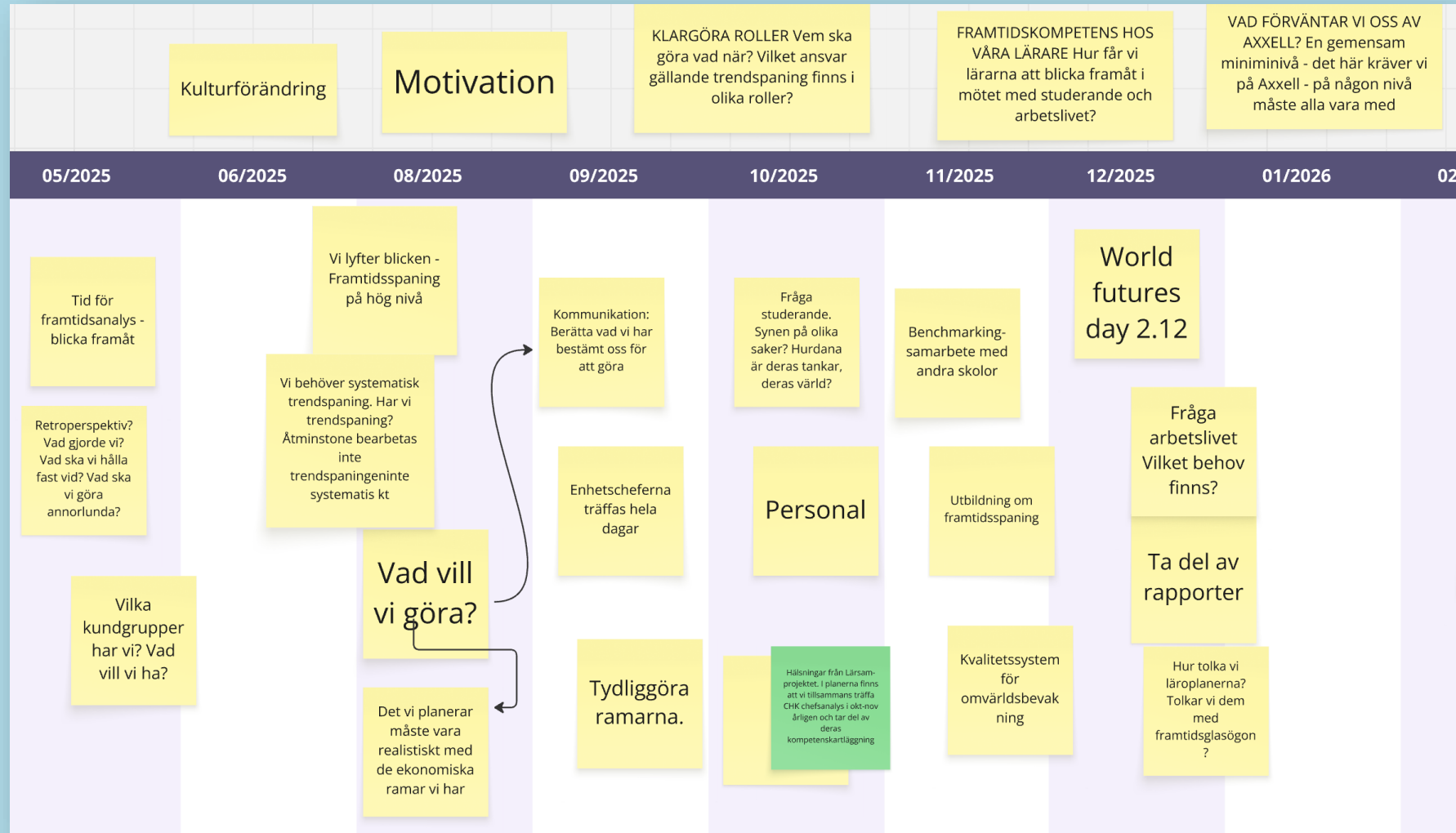
Roller och ansvar;
strategiska ledningen
äger processen och
gör en klar
arbetsfördelning
mellan avdelningar
och utvecklingstjänster

Vad samlar vi in; rapporter, artiklar,
behovsuttalanden, SITRas rapporter, ÖF
Visioner och strategier, utgå också från
material från enskilda arbetsplatsbesök,
samla organisationer för input, material
och träffar för utvecklings- och
näringslivsbolag, handelskammaren,

Hälsningar från Lärsam-
projektet. I planerna finns
att vi tillsammans träffa
CHK chefsanalys i okt-nov
årligen och tar del av
deras
kompetenskartläggning

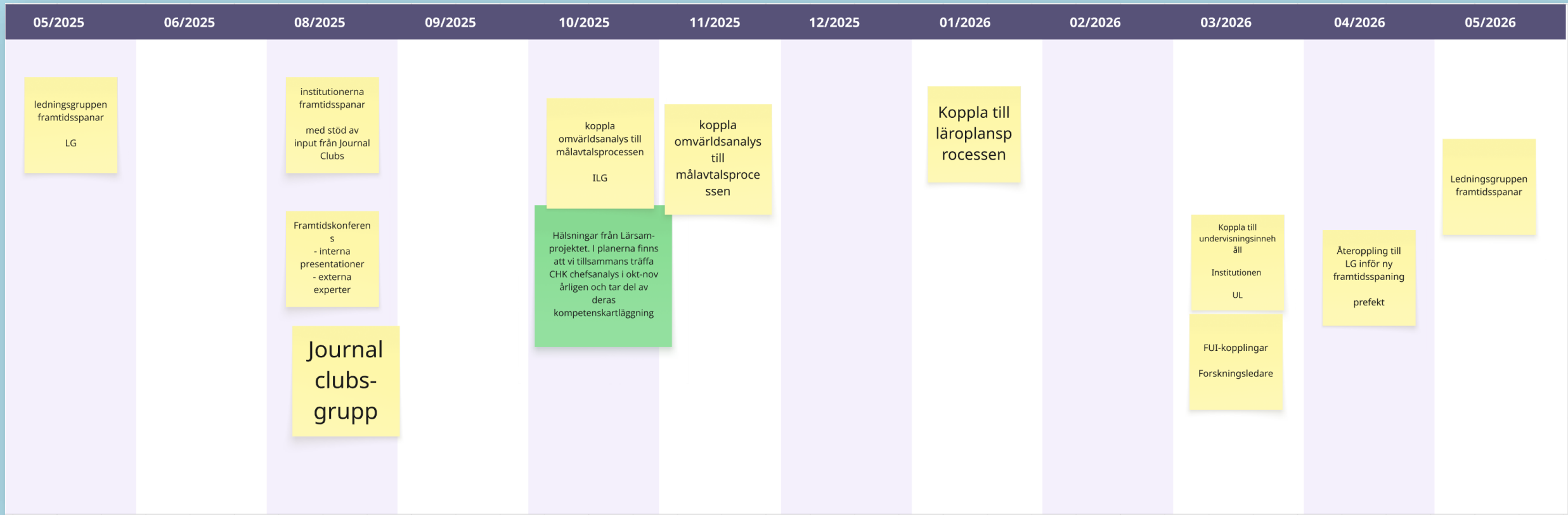
Framtidsverkstad 3

Roadmap Axxell

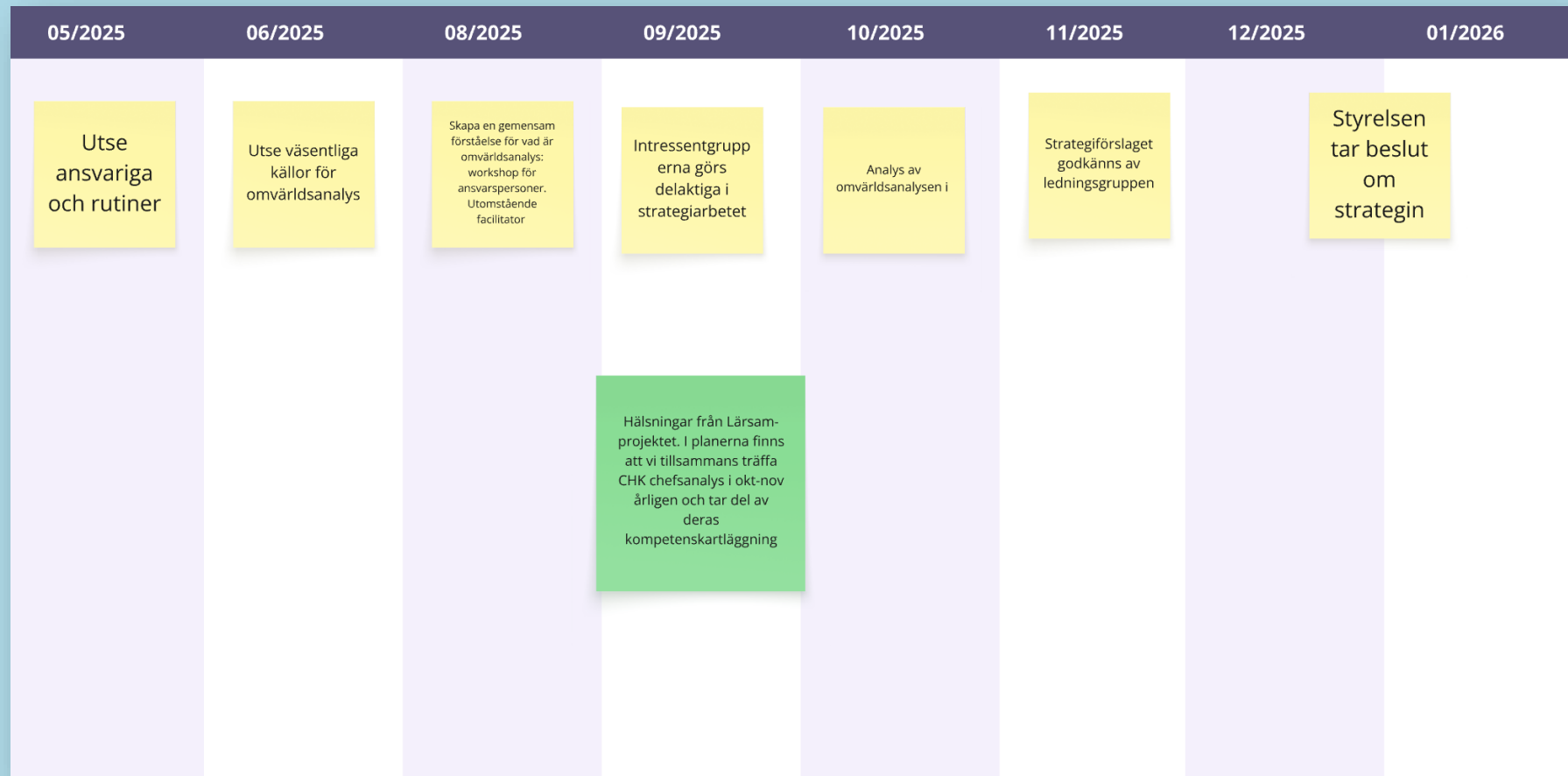
Framtidsverkstad 3

Roadmap Novia

Framtidsverkstad 3

Roadmap Practicum

Framtidsverkstad 3

Framtiden för nätverket

Vi måste ta med oss denna utbildning för att få en bättre framtidsspaning på ett effektivare sätt.

Vad gör vi tillsammans?

- Träffas fysiskt med nätverket. Ambulerande ansvar att arrangera.
- Evenemang för/med studerande från värdorganisationen.
- I samband med nätverksträffen benchmarking med värdorganisationen.
- Uppstår nya gemensamma projekt
- Föreläsningar och workshops
- Personal och ledning genomför en analys av omvärlden. Alla utbildningsanordnare som utbildar på svenska deltar.
- Vi utgår ofta från samma material mellan de olika utbildnings-anordnarna
- Stor nytta av att samarbeta mellan de olika skolorna.

Hur samarbetar vi?

- Sakkunnig föreläsare. Workshoppar i samband med föreläsningen. Lunch-lunch
- Vilda kort och annorlunda tank med för att väcka tankar.
- Andra framtidsvisioner beaktas i samarbetet.
- Delar tankar och idéer med varandra
- Kolla upp finansierings-möjligheter
- Utförande av en möjlighetsbarometer.
- Efter en tid samlas för att tillsammans se över hur vi tolkar och jämför arbetet

När och hur ofta ses vi?

- Februari efter att Sitras Megatrender - Framtidsbarometer givits ut
- Lokala workshops enligt behov
- Vi beställer Framtidskonferens via InnoLearn, 1 dag per år
- En gång i året i Tammerfors. (yrkesskoldagar)
- Träffas två gånger per läsår. En gång på hösten och en gång på våren?
- En träff i året kan räcka. Viktigt att inte sätta för stora mål i början

Roller och ansvar:

- Ambulerande ansvar att arrangera nätverksträffarna. Axxell börjar - alfabetisk ordning
- Vem deltar? Inte bara för ledning
- Extern finansiering
- Ambulerande ansvar mellan skolorna
- En resurs utses i varje organisation.
- Strategiska ledningsgruppen / ledningsgrupperna

Nyckelinsikter:

- Viktigt att stärka den svenskspråkiga utbildningen genom samarbete. Även värdefullt att andra och tredje stadiet samarbetar.
- Kontinuerlig omvärldsanalys- intensivare samarbete mellan skolor
- Viktigt med transparens och att satsningen blir tydlig för studeranden och lärarna
- Viktigt vem som är med i nätverket och att involvera de som utför det praktiska arbetet.

Framtidsverkstäder

Respons & reflektioner

**Efter varje framtidsverkstad
samlades in direkt respons och
deltagarnas reflektioner**

Framtidsverkstad 1

Reflektion

Mentimeter

Framtidsverkstad 1 - reflektion

Jag fick nya insikter om trender och omvärldsförändringar.

3.9

Jag kunde koppla dagens arbete till min egen verksamhet.

4.2

De metoder vi använde idag var meningsfulla och användbara.

4.4

Att arbeta i blandade grupper gav nya perspektiv.

4.6

Instämmer inte alls

Instämmer helt

33
1

Framtidsverkstad 1

Reflektion

Sammanfattning av insikterna

Vad väckte mest tanke eller nyfikenhet hos dig idag?

Insikter kring metoder och arbetssätt

- Analysmetoderna väckte intresse, särskilt hur de kan användas internt i den egna organisationen.
- Strukturerat arbete, nya arbetssätt och ständig trendbevakning sågs som avgörande i en föränderlig värld.
- Verktyg som Menti upplevdes som användbara och inspirerande i arbetsprocessen.
- Intresset väcktes också för vidare läsning, t.ex. SITRAs trendrapport.

Betydelsen av samarbete och nya perspektiv

- Många lyfte värdet av att jobba tillsammans med nya människor och över organisatoriska gränser.
- Att höra hur andra tänker och diskutera i grupper gav nya insikter och inspiration.
- Samarbete och samverkan sågs som en nyckel för att förstå och hantera framtidens komplexitet.

Reflektioner om framtiden och förändring

- Framtiden beskrevs som oförutsägbar och komplex, vilket väckte tankar om hur man kan analysera och förbereda sig.
- Det finns ett spänningsfält mellan framtidstro och realism – vi behöver både visioner och konkreta åtgärder.
- Att teknik förändrar samhället är självklart, men deltagarna betonade vikten av att även utveckla sociala och mänskliga kompetenser.
- Utgångspunkt i målgruppens behov, inklusive hänsyn till exempelvis åldrande befolkning, sågs som centralt.

Tankeväckande teman

- Den snabba utvecklingstakten – "det går fort framåt".
- Hur lite vi egentligen vet om framtiden, även på kort sikt, och hur viktigt det är att vara anpassningsbar och förändringsbenägen.
- Utbildningens roll i samhället och hur den påverkas av samhällsutvecklingen.
- Funderingar kring hur språkteknologi kan förändra undervisningssystemet.

Framtidsverkstad 1

Reflektion

Sammanfattning av insikterna

Bättre framförhållning och strategisk planering

- Möjlighet till tydligare framtidssyn och att planera mindre ad hoc.
- Förutseende planering skulle baseras på faktiska verksamhetsförutsättningar.
- Långsiktighet och strategiska satsningar skulle bli lättare att genomföra.

Snabbare och mer träffsäkra beslut

- Kortare reaktionstid och snabbare respons när läget förändras.
- Rätt beslutsfattande genom tillgång till uppdaterad omvärldsinformation.
- Effektivare processer som bygger på relevanta insikter.

Ökad trygghet, beredskap och resiliens

- Större beredskap och förmåga att hantera osäkerhet.
- Bidrar till att skapa trygghet, framtidstro och motståndskraft i organisationen.

Vad skulle bli möjligt om ni systematiskt fångade upp och använde omvärldsinformation?

Relevans, innovation och utveckling

- Bättre arbetslivs- och samhällsrelevans i utbildning och fortbildning.
- Möjlighet att utveckla kortare och mer flexibla kurser som bättre möter arbetslivets behov.
- Innovation och nya idéer möjliggörs genom att se möjligheter istället för hot.

Fokus och förändringsförmåga

- Bättre fokusering i utvecklingsarbete.
- Systematiskt utvecklingsarbete ersätter slumpmässiga satsningar.
- Bättre riktat förändringsarbete tack vare tydligare mål och bättre kommunikation kring dem.

Samarbete och nutidsförankring

- Omvärldsanalys stärker samarbete och gemensam riktning.
- Hjälper organisationen att vara uppdaterad och i takt med tiden.

Framtidsverkstad 2

Reflektion

Mentimeter

Framtidsverkstad 2 - reflektion

Jag fick nya insikter om framtidskompetenser och deras betydelse.

3.7

Jag kunde koppla dagens övningar till min egen verksamhets utveckling.

3.8

De metoder vi använde idag var meningsfulla och användbara.

4.0

Att arbeta i olika grupper gav nya perspektiv.

4.1

Instämmer inte alls

Instämmer helt

Framtidsverkstad 2

Reflektion

Sammanfattning av insikterna

Metoder, arbetssätt och verktyg

- Metoderna.
- Diskussionsmetoden
- Användningen av menti + framtidstron
- Möjlighetsanalyser
- Möjlighetsanalys!
- Intressant har det varit, öppnar "nya" tankesätt

Prototyp och konkretisering

- Prototypen vi gjorde hoppas jag att genomförs
- Att hitta en prototyp för visionen
- Vi har bra idéer men inte tid/kraft/ledning för att ta idéer vidare till konkreti

Framtidstro och tankeväckare

- Hoppfullhet
- Framtidstro
- Hur lite vi egentligen diskuterar "framtiden", så mycket handlar om nu
- Svårigheten att hitta konkreta svar
- Mångfald av möjligheter
- Tanken om att jobba för större flexibilitet och diversitet

Vad väckte mest tanke eller nyfikenhet hos dig idag?

Reflektion och gemensamt tänkande

- Betydelsen av att hitta tid för gemensam reflektion och tankeutveckling
- Hur kan jag jobba vidare med detta med min personal?
- Vikten av förändringsbenägenhet för framtiden

Organisation och verklighet

- YA:s tankar och idéer
- Visionen
- Arbetet med den egna organisationen var inte särdeles fruktsamt. Vi blev igen och funderade i samma gamla banjor. Skulle ha önskat mera framtida tänk och att våga tänka mera kreativt

Framtidsverkstad 3

Reflektion

Mentimeter

Framtidsverkstad 3 - reflektion

Jag fick nya insikter om omvärldsanalys.

3.9

Jag kunde koppla dagens övningar till min egen verksamhets utveckling.

4.4

De metoder vi använde idag var meningsfulla och användbara.

4.2

Att arbeta i olika grupper gav nya perspektiv.

4.4

Instämmer inte alls

Instämmer helt

Framtidsverkstad 3

Reflektion

Sammanfattning av insikterna

Vad väckte mest tanke eller nyfikenhet hos dig idag?

Samarbete och nätverkande

- Det fanns ett starkt stöd för att utveckla ett finlandssvenskt forum för framtidsanalys inom utbildning. Många betonade vikten av att kunna träffas över organisationsgränser – gärna återkommande, till exempel genom ett årligt evenemang eller en gemensam framtidskonferens.

Framtidskompetenser i praktiken

- Det väckte eftertanke hur framtidskompetenser kan integreras i verksamheten och hur alla kan göras delaktiga. Deltagarna uppskattade möjligheten att koppla arbetet till den egna organisationens kontext och se konkreta vägar framåt.

Verktyg, arbetssätt och fortsättning

- Många uttryckte uppskattning för de metoder som testades och möjligheten att växla mellan organisationsvisa diskussioner och blandade grupper. Att gästa en annan grupp lyftes fram som särskilt givande. Samtidigt fanns frågor om hur arbetet fortsätter och hur strukturerna för framtidsarbete ska byggas vidare – med engagemang även från andra aktörer, som studerande och till exempel ÅA.

Framtidsverkstäder
Slututvärdering

**Efter framtidsverkstadsserien
utfördes en slututvärdering
som 13 deltagare besvarade
(av totalt ca. 35 deltagare)**

Framtidsverkstäder

Slututvärdering

Sammanfattning

Sammanfattning av slututvärderingen

Stort tack till er alla som deltog i utvärderingen! Era svar visar att framtidsverkstäderna har varit meningsfulla, inspirerande och relevanta.

Det här lyfter ni fram särskilt:

- Nya perspektiv och insikter om omvärldsanalys och framtidskompetenser
- Många konkreta metoder att ta med in i det egna utvecklingsarbetet
- Värdet av att jobba i blandade grupper – och över organisationsgränser
- Önskan om fortsatt samarbete, gärna med fysiska träffar och gemensamma forum

Några saker att ta med i vidare utveckling:

- Mer tid för reflektion och paus
- Balans i deltagarroller och ännu tydligare koppling till praktiskt arbete
- Fortsatt stöd för att omsätta idéer i vardagen

Framtidsverkstäder

Slututvärdering

Mentimeter

Slututvärdering av Lärsam-projektets Framtidsverkstäder

Verkstäderna har stärkt min förståelse för omvärldsanalys och framtidsänk.

3.9

Innehållet har varit relevant och möjligt att koppla till vår verksamhetsutveckling.

4.2

Jag har fått med mig idéer, insikter eller verktyg som jag vill använda framöver.

4.2

Att arbeta i olika konstellationer (egna grupper och blandat) har bidragit till nya perspektiv och gemensamt lärande.

4.2

Jag är nöjd med min helhetsupplevelse av verkstadsserien.

4.0

Instämmer inte alls

Instämmer helt

Framtidsverkstäder

Slututvärdering

Kommentarer

Nämn 1-3 nyttiga insikter eller lärdomar du fått under verkstadsserien?

- Att vi har mycket att lära oss ännu gällande detta område och att studerande skall involveras i processen
- Deet bästa med verkstadsserien har varit att få ta del av många olika metoder för att göra omvärldsanalys. Bra att vi arbetade i grupper över organisationsgränser samt i grupper inom organisationen.
- Det finns bra verktyg att nyttja som kan inkludera och engagera - tack för att vi fick ta del av dessa.
- Val av arbetsmetod
- Perspektiv på hur jobba, vidga med kompetenser och kunnande i lärmiljöer
- Fått ta del av ett par olika verktyg som varit praktiskt användbara.

Vad har du redan tagit med dig eller planerar att ta med dig till din egen vardag?

- Metoderna för omvärldsanalys som en del av strategiarbetet.
- Har inte ännu hunnit med detta men Crazy Eight har jag berättat om.
- Tankar finns för kommande arbete
- Planering hur jobba vidare med HR-perspektiv
- Att hitta ett sätt att knyta arbetet med omvärldsanalys/trendspaning till årsklockan.

Framtidsverkstäder

Slututvärdering

Kommentarer

Hur skulle du vilja att samarbetet kring framtidstänk och omvärldsanalys fortsätter?

- Gemensamma (helst fysiska) träffar där man kan diskutera ämnet.
- Bra om vi kunde ha tillfällen med de andra Finlandsvenska organisationerna gällande omvärldsanalys.
- Gärna med gemensamt seminarium IRL som föreslogs av flera grupper
- Gemensam fysisk träff, för diskussion.
- Har inte riktigt funderat på det, men möjlighet att diskutera med andra aktörer är värdefullt, men formatet måste jag fundera mer på.

Finns det något du hade önskat mer av, mindre av eller annorlunda?

- Fler deltagare med som jobbar på "golvet", nu var det en ganska stor överrepresentation av personer i ledande ställning
- Tillfällena blev alltför långa. Vi borde ha haft längre pauser för att orka hålla upp energinivån.
- Blev stundsvis rätt mycket info att jobba med under en verkstad och tid för reflektion blev knapp
- Utbildningstillfällena var lite för kompakta, nya arbetsmetoder kräver alltid en hel del av var och en, dessutom borde man ha lite mera tid för att provprata och tänka efter.
- Tycker det var en bra balans

Har du något du vill hälsa Lärsam-projektet?

- Stort tack för en fin workshopserie! :)
- Tack för givande verkstäder och även annat ni ordnat inom projektet
- Tack! till hela arbetsgruppen.

Lärsam / Framtidsverkstäder

innolearny.

Tack!

Emmi Ruth | InnoLearn Ab | emmi@innolearny.fi | +358 40 5335 085